

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA

© Johanna Vaalikivi-Lindholm

ELÄKEPÄIVÄT ESPANJASSA
VAIHTOEHTONA PALVELUASUMINEN
LAS PALMASISSA

LIIKETALOUDEN KOULUTUSOHJELMA

Joulukuu 2008

TURUN

TIIVISTELMÄ

AMMATTIKORKEAKOULU

Bioalat ja Liiketalous	
Koulutusohjelma: Liiketalous	
Tekijä: Johanna Vaalikivi-Lindholm	
Työn nimi: Eläkepäivät Espanjassa Vaihtoehtona palveluasuminen Las Palmasissa	
Suuntautumisvaihtoehto: Juridiikka	Ohjaaja: Kaisa Sorsa
Aika: Joulukuu 2008	Sivumäärä 56
<p>Gran Canarialla, Las Palmasissa asuu talvikuukausina monta sataa suomalaista. Suurin osa näistä suomalaisista on eläkeläisiä. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää suomalaisten palveluasumisen tilanne ja tarve Las Palmasissa, sekä palveluasumisen järjestämisen mahdollisuudet Las Palmasiin..</p> <p>Aluksi käsiteltiin sitä mitä palveluasuminen on, mitä se pitää sisällään sekä kuka valvoo ja rahoittaa palveluasumista Suomessa. Opinnäytetyössä selvitettiin myös kenelle palveluasuminen on tarkoitettu ja miten palveluasuminen poikkeaa laitoshoidosta. Seuraavaksi käsiteltiin aihetta eläkeläisen näkökulmasta. Työssä selvitettiin minkälaisia etuja suomalainen eläkeläinen voi saada asumiseensa Las Palmasissa Suomesta, Espanjasta ja EU:lta, sekä mikä henkikirjoituspaikka olisi heille edullisin verotuksen, eläkkeen ja erilaisten tukien kannalta.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin kysely- ja haastattelututkimusta, joiden tarkoituksena oli tarkastella mitä Las Palmasissa olevat ikääntyvät suomalaiset odottavat ja toivovat palveluasumiselta, minkälaisia palveluja he tulevaisuudessa luulevat tarvitsevansa sekä minkälaisessa asunnossa he haluaisivat asua, mitä he olisivat valmiita maksamaan tästä asumisesta ja näistä palveluista. Tutkimukseen haastateltiin Las Palmasissa asuvia eri alojen asiantuntijoita, joilta saatiin arvokasta tietoa ja apua materiaalin hankinnassa. Opinnäytetyön lähteinä käytettiin liiketalouden kirjoja ja lukuisia netti-lähteitä. Asian uutuus osoittautui ongelmaksi aineiston hankinnassa</p> <p>Palveluasuntolan perustaminen Las Palmasiin ei ole yksinkertainen prosessi. Tämän hetkinen eläkeläisten palveluasumisen muoto Suomessa on vielä varsin kirjava. Tulevaisuuteen jää selvittäväksi, mikä tulee olemaan Sosiaali- ja terveysministeriön virallinen määritelmä palveluasumisesta ja miten se tulee eroamaan laitoshoidosta. Avoimeksi jää myös se, miten tulevaisuudessa Suomen ja Espanjan välinen eläkeläisten verotussopimus tulee muuttamaan.</p> <p>Tutkimuksesta käy hyvin ilmi eläkeläisten halukkuus asua Las Palmasissa asuntolassa, josta he voivat tarvittaessa ostaa lisäpalveluita. Tähän päästään parhaiten perustamalla senioritalo Las Palmasiin, eikä palveluasuntoa, jonne joutumista ei toivota. Tärkeimpänä pidettiin yhteisöllisyyden tuomaa etua asuntolassa sekä sitä, että palvelut olisivat lähellä. Tulevatko eläkeläiset tulevaisuudessa ostamaan eläkeasumispalveluja timeshare -tyyppisesti, jää nähtäväksi.</p>	
Hakusanat: palveluasuminen, verotus, eläkeläinen, timeshare	
Säilytys: Turun ammattikorkeakoulun kirjasto, Lemminkäisenkatu	

Life Sciences and Business	
Degree programme: Business	
Author: Johanna Vaalikivi-Lindholm	
Title: Spending retired-time in Las Palmas	
Specialization line Jurisprudence	Instructor: Kaisa Sorsa
Date: December 2008	Total number of pages 56
<p>There are hundreds of Finish people living in Las Palmas, Gran Canaria over the winter season. Many of these are retired. In this thesis the aim was to find out the situation and need of Finish people to live in a sheltered accommodation in Las Palmas, and how to arrange these accommodations for them.</p> <p>At first the thesis focuses generally on what sheltered accommodation means. To whom it is suitable and who is financing these accommodations in Finland. Next was determined the thesis from the point of view of a retired person, what kind of benefits they would be entitled from Finland, Spain and EU, living in Las Palmas. Defined witch place of residence will be the most economical for them considering old-age benefits and taxation.</p> <p>Research method was interview to find out what older Finish people wanted and expected from sheltered accommodation in Las Palmas. Wanted to know what kind of services, care and attention they need. Was also expounded how much they were willing to pay for these. To this thesis was interviewed many Finish people who live in Las Palmas. They were specialists from different branches. The material and help that was received from these specialists was valuable. The research material consisted of literature, articles on sheltered accommodation in papers and the internet. The problem with the research material was that the subject was so singular. There was not so much material available.</p> <p>To start a sheltered accommodation -business in Las Palmas is not an easy procedure considering their bureaucracy. Even the standards in Finland are not clear yet. In the near future will be seen how the Ministry of Social Affairs and Health in Finland will define sheltered accommodation. Also it is still open how Finland and Spain will continue the taxation of retired Finish people.</p> <p>It was obvious that Finish retired people will live in sheltered accommodation -house in Las Palmas over the winter season. They will live in a house where they can buy services like housecleaning and laundry services if needed and all other services like medical help and shops are nearby. Will they obtain these services by living in timeshare -type accommodation will be seen in future.</p>	
Keywords: sheltered accommodation, retired, taxation, timeshare	
Deposit at: Turku Polytechnic Library, Lemminkäisenkatu	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 SUOMALAISET KANARIALLA	8
2.1 Kanarian saaret asumiskohteena	8
2.2 Suomalaiset Las Palmasissa	8
2.2.1 Gran Canarian suomalainen ev.lut. seurakunta	9
2.2.2 Suomi-Kerho	10
2.2.3 Konsulaatti	10
3 PALVELUASUMINEN	12
3.1 Palvelutalo ja palveluasuminen Suomessa	12
3.1.1 Palveluasumisen erilaiset muodot Suomessa	12
3.1.2 Palvelutalojärjestelmä	13
3.1.3 Senioritalo	14
3.1.4 Asumisen kustannukset palvelu- tai senioriasunnossa	16
3.1.5 Laitoshoidon ja palvelutalon kustannuserot	16
3.2 Palveluasuminen Gran Canarialla	18
3.2.1 Palveluasumisen tilanne	18
3.2.2 Suomalaisien palveluasumisen tarve	18
3.2.3 Perhekoti Helena Manner-Espanjassa	19
4 PALVELUTALO KANARIALLA YRITTÄJÄN NÄKÖKULMASTA	21
4.1 Yrityksen perustaminen Espanjassa	21
4.2 Toiminta-ajatus ja liikeidea	23
4.3 Yhtiömuoto	24
4.4 Timeshare	26
4.4.1 Timeshare liiketoimintamallin piirteet	26
4.4.2 Hyötyä asiakkaalle ja yrittäjälle	27

4.4.3 Timeshare ja palveluasuminen yhdistettynä Las Palmasissa	28
4.5 SWOT –analyysi	28
5 ASUMINEN ESPANJASSA ELÄKELÄISEN NÄKÖKULMASTA	34
5.1 Yleistä Euroopan Unionin näkökulmasta	34
5.1.1 Terveysturva ja sosiaaliturva	35
5.1.2 Äänioikeus ja oikeus asettua ehdolle	35
5.2 Kela	36
5.3 Eläkkeen maksaminen ulkomaille ja eläkkeen verotus	37
5.3.1 Oikeus eläkkeeseen ulkomailta	37
5.3.2 Eläkkeen verotus toisessa EU-maassa	38
5.3.3 Epäkohtia suomalaisen Espanjassa asuvan eläkeläisen verotuksessa	39
5.3.4 Verotus Espanjassa	41
5.5 Asunto Espanjassa	42
5.5.1 Asunnon hankinta	42
5.5.2 Vuokralla asuminen	44
6 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	47
6.1 Kyselytutkimus	47
6.2 Palveluasumisesta kiinnostuneiden mielipiteitä	48
6.3 Toivottuja palveluja palveluasunnossa	49
7 POHDINTA	51
LÄHTEET	54
LIITTE	
• kyselylomake	
TAULUKOT	
1. Kustannusten eroavaisuus laitoshoidon ja palveluasumisen välillä	17
2. Las Palmasiin suunniteltavan palveluasumisen liiketoiminnan strategia	30

1 JOHDANTO

Tutkimukseni kohteena on suomalaisten palveluasumisen järjestäminen Las Palmasiin, Gran Canarialle. Gran Canarialla on suunniteltu palvelutaloa jo pitkään. Kanarialla asuu talvikuukausina arviolta tuhat suomalaista, joista noin 500 asuu Las Palmasissa. Monet näistä suomalaisista tulevat Kanarialle terveydellisistä syistä. Oma kiinnostukseni palvelutalohankkeeseen tuli vanhemmiltani, jotka asuvat Las Palmasissa. Olemme pitkään miettineet oman perheyriksen perustamista. Las Palmasin entinen konsuli Raija Nevitt on palveluasuntolahankkeen idean äiti. Hän kertoi palvelutalohankkeen tarpeellisuudesta vanhemmilleni ja idea omasta perheyriyksestä syntyi.

Palveluasumisella tarkoitetaan sellaista asumismuotoa, jossa vanhuksille on tarjolla päivittäistä ulkopuolista apua. Palveluasumiseen kuuluu sekä asunnon että palveluiden järjestäminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö [viitattu 12.1.2008].) Palvelutalo on kunnan tai muun tahon omistama kohde, joka mahdollistaa palveluasumisen tarjoamalla asunnon ja yhteisiä tiloja ja joissa asukkaalla on saatavilla palveluja. Vanhusten palveluasuminen on tarkoitettu ikäihmisille, jotka tarvitsevat apua asumisensa järjestämisessä ja tukea itsenäisessä suoriutumisessa. (Andersson, 2007, 8). Viime vuosina kunnissa on panostettu asumispalveluun sellaisille asiakkaille, jotka eivät tarvitse laitospaikkaa mutta eivät myöskään selviä enää ilman päivittäistä apua. Ikääntyneiden palveluasuminen on yleistynyt huomattavasti 1990-luvulta alkaen, kotipalvelujen osuus on vähentynyt. Vuonna 1994 palveluasunnoissa oli asukkaita 12 900 ja vuonna 2005 jo 25 000 (Stakes [viitattu 8.12.2008]).

Tavoitteenani on kartoittaa palveluasumisen tilanne ja tarve Las Palmasissa, ja ehkä myöhemmässä vaiheessa toteuttaa idea ja perustaa sinne oma yritys. Tarkoitukseni on selvittää, minkälaista asumis- ja palvelutarpeita suomalaisilla on. Tutkimuksessani tulen selvittämään minkälaisia etuisuuksia suomalaiset voivat saada asumiseensa Las Palmasissa Suomesta, Espanjasta ja EU:lta. Tulen tutkimuksessani selvittämään myös erilaisia vaihtoehtoja asukkaille. Selvitän mikä asumismuoto ja henkikirjoituspaikka ovat heille edullisin verotuksen, eläkkeen ja erilaisten tukien kannalta.

Tutkimusmenetelminä käytän kyselytutkimusta ja syvähaastatteluja, joiden tuloksia tuon esille lopputyössäni. Haastattelen Las Palmasin Suomen suurlähetystön entistä konsulia Raija Nevittiä, suomalaisen seurakunnan diakoniapappia Elias Muilua, seurakuntasihtööri Liisa Varhoa sekä kiinteistövälittäjää/yksityisklinikan tulkkia Riitta Pajusta. Aineistona käytän palveluasumista koskevaa lainsäädäntöä. Varsinaista kirjallisuutta ei aiheesta ole, mutta tulen käyttämään erilaisia nettilähteitä.

2 SUOMALAISET KANARIALLA

2.1 Kanarian saaret asumiskohteena

Kanarian saariryhmään (*Islas Canarias*) kuuluu seitsemän saarta: Gran Canaria, Lanzarote, Teneriffa, Fuerteventura, La Palma, La Gomera ja El Hierro. Näiltä kaikilta saarilta löytyy lentokenttä, kahdelle viimeksi mainitulle ei kuitenkaan tule kansainvälisiä lentoja. Gran Canarian pääkaupunki on Las Palmas, joka on ollut hyvin suosittu turistikohde jo vuosikymmeniä. Tästä syystä viimevuosina Las Palmas on nostanut suosiotaan timeshare-lomaosake- sekä huvilamarkkinoilla. Entiset turistit haluavat siis asettua aloilleen Las Palmasiin eläkepäiviksi. (Hobbs 2005, 72.)

Kanarialla talvi on kuin Suomen kesä. Lämpötila päivisin on 18 ja 32 asteen välillä. Iltaisin on viileämpää noin 15 – 18 astetta. Hengittäminen on helppoa, koska on riittävästi happea ja raikasta meri-ilmaa. Ulkoiluun on suotuisat olosuhteet leudon ilmaston vuoksi, on sopivan lämmintä.

Las Palmasissa on otettu hyvin huomioon myös liikuntarajoitteiset ihmiset. Kadut ovat tasaiset. Suojateiden eteen on laitettu katukivetykseen luiska, luiska löytyy tavallisesti myös portaiden vierestä. Tästä syystä Las Palmasissa on helppo liikkua kävellen tai pyörätuolilla. Liukastumisvaaraa ei ole, koska jättä ja lunta ei ole.

2.2 Suomalaiset Las Palmasissa

Gran Canarialla asuu talvikuukausina muutamasta viikosta puolen vuoden jaksoon arviolta tuhat suomalaista. Las Palmas on erityisesti suomalaisten eläkeläisten suosima kohde, siellä talvehtii noin 500 suomalaista. Osalla eläkeläisistä on oma asunto Las Palmasissa, useimmat vuokraavat asunnon talvikuukausiksi. Monella ei ole Suomessa muuta asuntoa kuin kesämökki. (Nevitt 30.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Talvikuukausiin lasketaan kuukaudet syyskuusta huhtikuuhun. Useat näistä suomalaisista tulevat talvikaudeksi terveydellisistä syistä Gran Canarialle niin kuin muillekin Kanarian saarille. Monet heistä eivät pärjää talvea Suomessa, ja Kanarian saarten suotuisa ilmasto onkin heille terveellinen vaihtoehto, se on hyväksi ainakin sydänsairauksia, astmaa, nivelreumaa, MS-tautia tai Parkinsonin tautia sairastaville. (Pajunen 16.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

2.2.1 Gran Canarian suomalainen ev.lut. seurakunta

Gran Canarialla toimii Gran Canarian suomalainen evankelis-luterilainen seurakunta, jonka espanjankielinen nimi on Parroquia Evangélico-Luterana Finlandesa de Gran Canaria. Seurakunnassa toimii lokakuusta -huhtikuuhun kaksi pappia, toinen turistipappina Playa del Inglésissä, toinen diakoniapappina Las Palmasissa. Lisäksi seurakunnassa toimii kanttori. Pappien ja kanttorin toimikausi voi kestää korkeintaan kolme talvikautta. Lisäksi seurakunnassa toimii suuri joukko vapaaehtoisia maallikoita. (Muilu 14.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Seurakunnan tehtävänä on suomalaisen evankelis-luterilaisen seurakuntatyön toteuttaminen toiminta-alueillaan asuvien ja siellä vierailevien suomalaisten parissa. Seurakunnan toiminta perustuu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustukseen ja siinä otetaan huomioon Suomen ev.lut kirkon ulkosuomalaistyön yleiset toimintaperiaatteet. Seurakunnan toiminta on avoinna kaikille siitä kiinnostuneille. Gran Canarian seurakunta on osa Suomen ev.lut. kirkon ulkosuomalaistyötä Espanjassa. (Nevitt 30.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Playa del Inglésissä toimitetaan messu perjantaisin katolisessa Templo Ecuménicossa, Las Palmasissa messu toimitetaan torstaisin ruotsalaisten vapaitten suuntien omistaman Skandinaavisen turistikirkon tiloissa. Pastori Elias Muilu toimi talvikauden 2007 - 2008 Gran Canarian suomalaisen ev.lut. seurakunnan diakoniapappina, hänen toimipaikkana oli Las Palmas, vapaaehtoisena seurakuntasihteerinä toimi Liisa Varho. Molemmat olivat myös haastateltavina opinnäytetyötäni varten. (Liisa Varho 10.1.2008 henkilökohtainen tiedonanto).

2.2.2 Suomi-Kerho

Suomalaisten yhdyssiteenä Gran Canarialla toimii Suomi-Kerho. Yhdistyksellä on omat toimitilat ja jäseniä n. 500. Suomi-Kerhon kotipaikka on Las Palmas, mutta yhdistyksen toiminta-alue käsittää koko Gran Canarian saaren. Suomi-Kerhon toiminnan tarkoituksena on mm. edistää suomalaisten ja espanjalaisten välistä kulttuuritoimintaa, samoin edistää jäsenten matkailua ja ylläpitää heidän fyysistä kuntoaan. Vuonna 2007 Suomi-Kerho samoin kuin Gran Canarian suomalainen ev.lut. seurakunta täytti 30 vuotta. (Suomi-Kerho [viitattu 12.1.2008]).

Kerholla on kirjasto, josta jäsenet voivat lainata kirjoja. Kerhon tiloissa voi myös lukea suomalaisia lehtiä, katsoa Suomen tv:tä, käyttää nettiä ja pelata biljardia. Saunoakin voi kerran viikossa. Päiväretkiä kerho järjestää joka toinen viikko, joka toinen viikko pelataan Molkkyä tai muita ulkopelejä rannalla. Suomi-Kerhon tiloissa järjestetään kolmena iltana viikossa tanssit, kerran viikossa lauletaan Karaokea. Näinä iltoina on myös baari auki vapaaehtoistyöntekijöiden toimesta. Neljänä päivänä viikossa on maksullinen lounastarjoilu, lounaan valmistavat vapaaehtoistyöntekijät kerhotilan omassa keittiössä. (Suomi-Kerho [viitattu 12.1.2008]).

2.2.3 Konsulaatti

Las Palmasissa toimii Suomen suurlähetystön konsulaatti. Konsulin tehtäviä hoitaa Leena Wilén. Konsulaatti palvelee Kanarian saarilla asuvia ja vierailevia suomalaisia Suomen viranomaisiin liittyvissä asioissa. Konsulaatin tehtäviin kuuluu myös tiedon antaminen espanjalaisille Suomesta. Pääpiirteissään palvelut jakautuvat kahteen ryhmään, jotka ovat:

- konsulipalvelut
- viennin ja kansainvälistämisen edistäminen (VKE)

Konsulipalveluja ovat mm. passiasiat, notaaritehtävät ja määrämuotoiset oikeustoimet, perheoikeus, kansalaisuus ja hädänalaiseen asemaan joutuneen Suomen kansalaisen avustaminen. Suomalaiset voivat Suomen vaaleissa myös ennakkoon äänestää

konsulaatissa. Konsulia velvoittaa Konsulipalvelulaki. (Konsulaatti [viitattu, 12.1.2008]).

Suomalaisella, joka saapuu turistina Kanarian saarille (Espanjaan), on oltava voimassaoleva passi tai matkustusasiakirjaksi kelpaava henkilöllisyystodistus (henkilökortti). 2.4.2007 tuli voimaan uusi EU-säädös (240/2007), jonka mukaan yli kolme kuukautta Espanjassa asuvien EU-kansalaisten tulee henkilökohtaisesti rekisteröityä asuinpaikkakuntansa ulkomaalaistoimistoon (Oficina de Extranjeros). (Konsulaatti [viitattu, 12.1.2008])

3 PALVELUASUMINEN

3.1 Palvelutalo ja palveluasuminen Suomessa

3.1.1 Palveluasumisen erilaiset muodot Suomessa

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan palveluasuminen on tarkoitettu päivittäistä ulkopuolista apua tarvitseville vanhuksille. Siihen kuuluu sekä asunnon että palveluiden järjestäminen vanhukselle (Sosiaali- ja terveysministeriö [viitattu 12.1.2008].) Sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710) mukaan kunnan on huolehdittava sosiaalipalveluna mm. asumispalvelusta. Asumispalvelulla laissa tarkoitetaan palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä. Tätä palvelua annetaan henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee apua tai tukea asunnon tai asumisen järjestämisessä. Kunta voi perustaa, hankkia tai muuten varata tarvetta vastaavan määrän palvelu- ja tukiasuntoja sekä laitospaikkoja. Varsinaista virallista palveluasumisen määritelmää ei ole. Perinteisesti palvelutaloon kuuluu yhteisiä tiloja ja yksilöllisyyttä korostetaan. Palveluasumista voi olla ryhmäkodissa tai palvelutalossa, jossa asiakkaalla on oma asunto. Sosiaalihuollon mukaan palveluasumisella tarkoitetaan asumismuotoa, johon kuuluu palvelutuottajan järjestämän asunnon lisäksi jokapäiväiseen selviytymiseen liittyviä sosiaalipalveluja. (Andersson, 2007, 9).

Palveluasumista järjestetään palvelutaloissa, palveluasuntoryhmissä tai yksittäisissä palveluasunnoissa, joita tuottavat kunnat, järjestöt ja yksityiset yrittäjät. Monia vanhustentaloja ja vanhainkoteja on muutettu palveluasunnoiksi. Kunnan järjestämän palveluasumisen peruspalveluista vastaa alueen kotipalvelu- ja kotisairaanhoidohenkilöstö tai palvelutalon oma henkilökunta. Viime vuosina kunnissa on panostettu asumispalveluun sellaisille asiakkaille, jotka eivät tarvitse laitospaikkaa mutta eivät myöskään selviä enää ilman päivittäistä apua. Palveluasuminen on yleistynyt, kotipalvelujen osuus vähentynyt. (Väänänen 2005 [viitattu 8.12.2008]).

Ympäri Suomea vanhuksille on tarjolla erilaisia palveluasuntoja. Yleensä palveluasunnot on rakennettu lähelle kaupunkien ja kuntien keskuksia. Palveluasunnon sijainti on tärkeä, jotta vanhuksilla on hyvät kulkuyhteydet yleisillä kulkuneuvoilla keskuksiin sekä muihin kuntien ja kaupunkien palveluihin. Monet palveluasumista tarjoavat yritykset ja yhdistykset mainostavatkin esitteissään, että asuminen heidän tarjoamassaan palvelutalossa on rauhallista ja turvallista sekä muut palvelut ovat lähellä ja kulkuyhteydet niihin ovat hyvät. Esimerkiksi Helsingin Vuosaarella olevassa palvelutalo Cecilian esitteessä kysytään, että voiko tämän parempaa sijaintia toivoa: rauhallinen ympäristö, mutta metroasemalle, kauppakeskukseen, terveysasemalle jne. matkaa vain 200 - 400 metriä.

Palveluasunnoissa kiinnitetään suurta huomiota jo rakennusta ja sen ympäristöä suunniteltaessa tai remontoitaessa liikkumisen esteettömyyteen, turvapalveluihin ja apuvälineisiin. Invalidiliitto ry:n mukaan jalan liikkuville esteetön ympäristö tarkoittaa katkeamattomia kulkureittejä, helppokulkuisia ja hyvin hahmottuvia kulkuväyliä, turvallisempia kadunylityspaikkoja sekä rakennusten, pysäkkien ja julkisten alueiden parempaa saavutettavuutta. Palveluasunnoissa tulee ottaa huomioon myös pyörätuolia ja muita apuvälineitä käyttävät kulkijat. (Invalidi Liitto ry [viitattu 13.11.2008]).

3.1.2 Palvelutalojärjestelmä

Markkinoilla on tarjolla laaja valikoima erilaisia turvalaitteita ja apuvälineitä. Näillä turvataan ja autetaan vanhusten selviytymistä jokapäiväisessä elämässä. Alan yrityksillä on olemassa koko palvelutalon kattavia palvelujärjestelmiä. Suomen Ensiapupalvelun tarjoama Palvelutalojärjestelmä voi kattaa esimerkiksi seuraavat palvelut:

- Potilas- ja hoivapuhelinjärjestelmät
- Langattomat hoitajakutsut
- Muistihäiriöisten kulunohjaus
- Turvapuhelinjärjestelmät ja turvapuhelinhälytysten vastaanottojärjestelmät
- Henkilökunnan turvaratkaisut
- Puhelinjärjestelmät
- Langattomat puhelinjärjestelmät

Tarjolla on myös isonäppäinpuhelimia, jotka helpottavat vanhusten tai näkövammaisten soittamista. Mallista riippuen puhelimessa voi olla esim. valokuvalla varustettu paineke, jota painamalla puhelu yhdistyy ohjelmoidulle henkilölle. Puhelimiin voi liittää myös turvarannekkeen. Turvarannekkeen turvapainiketta painamalla puhelin soittaa ennalta äänitetyn viestin ennalta ohjelmoituihin numeroihin. (Puhelinkauppa.com [viitattu 24.11.2008]).

Markkinoilla on tarjolla myös hätäkutsulaite, joka on nimeltään minimas Lite+. Häätäpainikkeen painalluksella laite lähettää halutuille vastaanottajille hätäkutsun tekstiviestinä, sekä avaa puheyhteyden jolloin avun tarpeessa olevan henkilön tilaa voidaan tarkkailla samalla kun apua ohjataan paikalle. Laitteessa on lisäksi liiketunnistin, joka voidaan asettaa joko hälyttämään, jos laitteen käyttäjä on liian kauan paikallaan tai hälyttämään, jos laitetta liikutetaan. (Verkkokauppa La Rue [viitattu 24.11.2008]). Lääkkeiden ottamiseen on olemassa apuväline nimeltä lääkekello. Lääkekellon ajastin huolehtii, että lääkkeet otetaan oikeaan aikaan ja se muistuttaa, mikäli asiakas ei itse huomaa tai muista ottaa lääkkeitään. (Suomen Ensiapupalvelu [viitattu 24.11.2008]).

3.1.3 Senioritalo

Asunto kuuluu ihmisen perustarpeisiin, mutta ei Suomen lainsäädännön mukaan subjektiivisiin oikeuksiin. Perustuslain (731/1999) 19 §:n mukaan julkisen vallan tehtävänä on ”edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä”. Ikääntyvän väestön asumiskysymys ratkeaa tulevaisuudessa pääasiassa heidän omin valinnoin. Asuntokysymys hoituu pääsääntöisesti asuntomarkkinoilla, joilla on tarjolla myös yhteiskunnan tukemaa tuotantoa niille, joille se on tarpeellista. (Andersson 2007, 12).

Senioritalo on yksi ratkaisu ikääntyneiden asumiskysymykseen. Senioritaloksi määritellään sellainen asuintalo, joka on suunniteltu ikääntyneille, jotka tulevat toimeen ilman ulkopuolista tukea tai vähäisen avun turvin. Senioritalossa ei yleensä ole palveluita tai henkilökuntaa paikalla, vaan palvelut rakentuvat talojen läheisyydessä

olevien palvelujen varaan (Özer & Kemppainen 2005, 12). Perusajatuksena senioritalossa asuvat siis ikääntyvät ihmiset, joilta edellytetään vähintään 55 - 65 vuoden ikää. Liikenne- ja viestintäministeriön teettämän tutkimuksen mukaan keskeisimmät senioritalossa asumista koskevat toivomukset olivat seuraavat:

- palvelut lähellä, lähinnä elintarvikekauppa, apteekki, kirjasto
- mahdollisuus, että kotiin tuotettavia palveluja on tarvittaessa saatavilla
- esteetön asuinympäristö, asuinrakennus ja asunto, etenkin hissi
- asuinympäristön ja -rakennuksen turvallisuus ja rauhallisuus
- mahdollisuus ulkoiluun ja liikuntaan
- samanikäisten seura, tilat sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhteiseen tekemiseen (Wiik, Koskela & Kilappa 2007, 6)

Senioritalot rakennetaan yleensä päivittäiskauppojen tai ostoskeskusten läheisyyteen. Usein lähellä sijaitsee myös vanhusten palvelu- tai päiväkeskus. Senioritalon houkuttavuutta lisää myös se, että lähellä sijaitsee mahdollisesti myös kunnan terveyskeskus ja/tai yksityisiä hoitopalveluja tarjoava yritys sekä kävelyetäisyydellä on fyysisen kunnon ylläpitämiseen ja virkistymiseen liittyviä palveluja, kuten kuntosali, uimahalli ja ravintola. Psykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitämisessä tarpeellisten palvelujen, kuten konserttitalon, elokuvateatterin, kerhotilojen, kirjaston ja kirkon läheisyyteen voidaan myös olettaa olevan tärkeää monille kulttuurin kuluttajille. Seniori 2000 -raportin mukaan ennakoitu kuva vuoden 2030 ikääntyneistä on, että he ovat osaavia, vaativia, osallistuvia ja harrastavia. He käyttävät informaatioteknologiaa ja niin julkisia kuin yksittäisiäkin palveluja ja osallistuvat palvelutoimintaan myös tuottamalla palveluja toisilleen. (Sonkin, Petäkoski-Hults, Rönkä, Södergård 1999, 24).

Senioriasunto asumisvaihtoehtona tulee kysymykseen usein silloin kuin oma tai puolison terveydentila heikentyy, edellinen asunto käy työlääksi asua tai hoitaa. Muita muuttoon vaikuttavia syitä ovat mm. että halutaan lähemmäksi palveluja, yksinäisyys tai halu saada pienempi ja parempi asunto. Senioritaloissa asumiseen ollaan erittäin tyytyväisiä. Sitä verrataan palveluasuntoon, jonne joutumista ei toivota. (Andersson 2007, 12).

3.1.4 Asumisen kustannukset palvelu- tai senioriasunnossa

Asukas maksaa asunnosta vuokran tai vastikkeen, valitsee tarvitsemansa palvelut ja maksaa niistä erikseen käytön mukaan. Palveluasuminen perustuu tavallisimmin vuokrasuhteeseen. Omistusasumiseen perustuvien yksityisten palveluasuntojen määrä on kuitenkin kasvussa. Palveluasuminen ei edellytä ympärivuorokautista henkilökuntaa. Ateriapalvelu ja siivous voidaan tuottaa tukipalveluina. Vaikeavammaiset ikäihmiset voivat saada asumispalveluja myös vammaispalvelun kautta. Päivittäin paljon apua tarvitseville vanhuksille on tarjolla ryhmäkodin kaltaisia asumispalveluja. Niissä on tavallisesti alle kymmenen asukasta. Keittiö- ja olohuone sekä sauna pesutiloineen ovat asukkaille yhteisiä. Ryhmäkotien henkilökunta koostuu yleensä kodinhoitajista sekä lähi- tai perushoitajista. Ryhmäkoteja on erikseen dementoituneille ja erikseen muille ikäihmisille tai vammaisille. (Sosiaali- ja terveysministeriö [viitattu 12.1.2008]).

3.1.5 Laitoshoidon ja palvelutalon kustannuserot

Raja ikäihmisten laitoshoidon ja palveluasumisen välillä on hämärtyvässä. Paikan valinta ei ole asukkaalle kannalta mikään teoreettinen kysymys, vaan taloudellinen. Kysymys laitoshoidossa on täyden palvelun periaate, ja hoitomaksu on enintään 80 prosenttia tuloista. Laitoshoidon sisältää henkilön täyden hoidon, asumisen ja muun ylläpidon, muun muassa lääkkeet. Palvelutalossa asuvalle Kela maksaa leikkaamatonta kansaneläkettä ja asumistukea ja mahdollisia muita korvauksia. Kun palvelutalossa asuva maksaa lisäksi kotipalvelu- ja muut pakolliset maksut, ie tämän jälkeen omaa rahaa jää asukkaalle välttämättä lainkaan. Asukas joutuu miettimään käyttövarojensa vähyyden vuoksi, voiko kalliiden lääkäri- ja lääkekulujensa jälkeen käydä kampaajalla tai parturissa. (Salo 2004 [viitattu 8.12.2008]). Seuraavassa taulukossa on eroteltu kustannukset palveluasunnon ja laitoshoidon välillä. Taulukosta voi todeta, miten laitoshoidon sopii paremmin pienituloiselle, sillä palveluasunnon vuokran jälkeen rahaa ei välttämättä jää lainkaan esimerkiksi lääkkeisiin.

Taulukko 1. Kustannusten eroavaisuus laitoshoidon ja palveluasumisen välillä

Asumismuoto:	Laitoshoito	Palveluasunto
Hinta asiakkaalle:	hoitomaksu enintään 80 % tuloista	Listahinta kaikille sama
Asiakkaan nettotulot:	omaa rahaa vähintään 20 %	omaa rahaa 0 euroa < enemmän
Kelan tuki asiakkaalle:	ei saa	voi saada
Kustannukset kunnalle	suuret	pienet
Lääkekustannukset asiakkaalle:	sisältyy laitosmaksuun	Ei sisälly hintaan, asiakas maksaa itse

Kunnilla on oikeus periä palveluasumisesta riittävän suuri asiakasmaksu kustannustensa peittämiseksi, vaikka asiakkaan tulot eivät riittäisi sen maksamiseen. Kunnilla on vuodesta 2003 lähtien ollut velvollisuus jättää maksu perimättä tai alentaa sitä, jos maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä. Henkilön säästöt tai varallisuus eivät vaikuta asiakasmaksuihin. Palvelutaloissa asuvalle voidaan tarvittaessa myöntää toimeentulotukea, mutta asiakasmaksun alentaminen tulisi olla ensisijaista. (Salo 2004 [viitattu 8.12.2008]).

Sosiaali- ja terveysministeriössä on epävirallisesti ollut esillä pitkäaikaisen avo- ja laitoshoidon maksujen yhtenäistäminen niin, ettei hoitopaikan nimikkeellä olisi merkitystä vaan ainoastaan vanhuksen palvelujen tarpeella; sen mukaan olisi syytä turvata kaikille asukeille vähintään toimeentulotuen suuruiset käyttövarat. Palveluasumisen nimikettä käyttäessään kunnilla on pienemmät kustannukset, koska asiakas maksaa ainakin osan kuluista Kelalta saamistaan korvauksista. Jos nämä korvaukset poistettaisiin, se merkitsisi niille vuosittain ainakin 400 miljoona euron vajausta ja valtionosuuksien lisäämistä. (Salo 2004 [viitattu 8.12.2008]).

3.2 Palveluasuminen Gran Canarialla

3.2.1 Palveluasumisen tilanne

Tällä hetkellä suomalaisilla ei ole palveluasumismahdollisuutta Gran Canarialla. Las Palmasissa toimivan Suomen konsulaatin entinen konsuli Raija Nevitt on palveluasuntolahankkeen idean äiti. Hän aloitti keskustelun palveluasuntolasta jo kymmenen vuotta sitten. Jo silloin hänen mielestään oli ilmeistä, että tulevaisuudessa Gran Canarialla kaivataan suomalaista vanhainkotiä, hoitolaitosta, palvelutaloa tai miksi sellaista haluttaisiin kutsua.

Ruotsalaiset puuhasivat palvelutaloa Gran Canarialle Telden kaupunginosaan. Raija Nevitt luki Las Palmasin paikallisesta lehdestä marraskuussa vuonna 2003, että kaksikymmentä ruotsalaista kuntaa yksityisen kiinteistövälittäjän kanssa rakennuttavat palvelukeskuksen La Garitan alueelle. Keskukseen suunniteltiin kuuttakymmentä paikkaa ruotsalaisille vanhuksille. Villatyypisten talojen tai paritalojen rakentaminen oli tarkoitus aloittaa helmikuussa 2004 ja valmistua talvella 2006. Kuntien valitsemille vanhuksille suunniteltiin mahdollisuutta oleilla 6 - 12 viikkoa yksin tai perheenjäsentensä kanssa keskuksessa. Keskuksen tarkoituksen oli tarjota runsas valikoima palveluja, myös vammaisille. Kuntien kanssa tehtiin kymmenen vuoden sopimus. Hanke kuitenkin kaatui rahoituksen epäonnistumiseen. (Nevitt 30.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

3.2.2 Suomalaisen palveluasumisen tarve

Raija Nevittin mukaan monet nyt Kanarialla talvehtivat suomalaiset eläkeläiset joutuvat iän karttuessa palaamaan Suomeen viettämään vanhuuttaan, kun omissa oloissaan asuminen Kanarialla käy mahdottomaksi. Ongelmaksi sellaisille vanhuksille, jotka tulevat kesäksi Suomeen, mutta eivät jaksakaan lentää takaisin Kanarialle, tulee se, että he jäävät Suomeen hoitokoteihin ja sairaaloihin. Kanarialla he tulisivat toimeen hyvin omillaan pienellä huolenpidolla. Toinen ryhmä Raija Nevittin mukaan on ne suomalaiset, jotka ovat jo niin kauan asuneet poissa Suomesta, ettei heillä enää ole

juurikaan siteitä kotimaahan, joten palaaminen Suomeen vanhuutta viettämään tuntuu vaikealta. Kolmantena ryhmänä Raija Nevitt pitää niitä monia suomalaisia, jotka ovat suurimman osan työelämästään viettäneet Kanarialla. Näillekin suomalainen vanhainkoti/palvelusasunto olisi hänen arvionsa mukaan kaikkein mieluisin vaihtoehto. (Nevitt 30.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto)

Suomen suuret ikäluokat lähestyvät eläkeikää. Heidän joukossaan on varmaan monia, jotka valitsisivat Kanarian saaret vanhuuden asumispaikaksi, jos heille olisi kunnollinen vaihtoehto tarjota siellä, arvioi Nevitt. Tulevien vuosien suuri haaste on väestön nopea ikääntyminen. 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä kasvaa nykyisestä 15 prosentista yli neljänneksen vuoteen 2030 mennessä. Samalla ajanjaksolla yli 74-vuotiaiden määrä yli kaksinkertaistuu nykyisestä yli 700 000 henkilöön. (Elsa [viitattu 13.11.2008]). Professori Antti Hervonen pitää palveluasumisjärjestelmäämme hyvänä, mutta arvioi vuoden 2030 tienoilla tarvittavan noin 15 000 vuodepaikkaa lisää nykyiseen verrattuna vanhainkodeissa ja sairaaloissa. (Tuominen 2004 [viitattu 8.12.2008].)

3.2.3 Perhekoti Helena Manner-Espanjassa

Perhekoti Helena on Espanjan Fuengirolassa vuodesta 1994 asti toiminut palvelutalo. Perhekoti on tarkoitettu suomalaisille ikäihmisille, jossa hoitohenkilökunta on myös suomalaista. Ennen Perhekoti Helenaan tuloa asiakkaille tehdään yksilöidyt sopimukset asumisesta ja palveluista. Toiminnassaan Perhekoti Helena korostaa avointa ja hyvää yhteistyötä kaikkien yhteistyökumppaneiden kanssa. Näin he pyrkivät takaamaan parhaan mahdollisen hoidon. Kokonaisvaltainen periaate on ikä-ihmisen kokema hyvinvoinnin tunne sekä mahdollisimman korkea elämänlaatu. (Perhekoti Helena [viitattu 23.11.2008]).

Perhekoti Helena tarjoaa asiakkailleen täysihoidon sekä asumisen 60 neliömetrin suuruisissa uusissa asunnoissa. Palvelutalo sijaitsee hienossa paikassa lähellä merenrantaa, jonne on matkaa 300 metriä. Asuminen ei ole edullista, sillä kuukauden asuminen maksaa 1500 euroa henkilöä kohti. Mikäli asunnon jakaa, on hinta 1100

henkilöltä. Hintaan sisältyy vuokran lisäksi täydellinen palvelupaketti: siivous, ruoka, vaatehuolto sekä terveystalouteihin ohjaaminen. Lisäksi hintaan sisältyy sairaanhoito sekä arjessa mukana eläminen. Ikääntyneen ei siis tarvitse tuntea oloaan yksinäiseksi, mutta mikäli hän haluaa omaa rauhaa hän voi vetäytyä omaan asuntoonsa. Lisäpalveluihin kuuluu jalkahoitoa, hiusten leikkuuta ym. päivittäisiä asioita tarpeen mukaan. Perhekoti Helena sopii varakkaille vanhuksille, jotka tarvitsevat apua päivittäisessä elämässä. Asiakkaan ei tarvitse olla kielitaitoinen, koska kaikki tarvittavat hoito ja palvelu ovat suomenkielisiä. Henkilökunta on suomalaista ja auttaa esimerkiksi lääkäri-käynneissä. Perhekodin isäntäpari on suomalainen. (Perhekoti Helena [viitattu 23.11.2008]).

Mikäli ikääntyvä suomalainen harkitsee muuttoa Perhekoti Helenaan, tulee hänen olla niin hyvässä fyysisessä kunnossa, että jaksaa lentämisen sekä syksyllä että keväällä. Perhekoti Helena tarjoaa palveluitaan vain talvikuukausiksi. Ikääntyvällä tulee säilyttää Suomessa asunto kesäkuukausia varten.

Otin sähköpostitse yhteyttä Perhekoti Helenan isäntäpariin tammikuussa 2008. Tein kyselyn heidän toiminnastaan. Kysyin Perhekoti Helenan yhtiömuotoa. Tiedustelin Espanjassa tehtäviä juridisia toimenpiteistä palvelutalon perustamisvaiheessa, sekä mihin viranomaisiin tulee ottaa yhteyttä. Minä halusin tietää, montako hoitopaikkaa on Perhekoti Helenassa, ja kuinka pitkäksi aikaa palvelusopimukset tehdään. Kysyin myös ympärivuotisen asumisen mahdollisuutta sekä minkälaiset sairaudet rajoittavat pääsyä asukkaaksi. En saanut vastausta kyselyyni. Kyselin Perhekoti Helenan toiminnasta kontakteiltani Marbellassa, ja sain kuulla, että perhekoti Helena olisi myytävänä.

4 PALVELUTALO KANARIALLA YRITTÄJÄN NÄKÖKULMASTA

4.1 Yrityksen perustaminen Espanjassa

Espanjassa kaikki ei suju niin tehokkaasti tai samalla tavalla kuin Suomessa. Vieraillessani Las Palmasissa tammi- ja marraskuussa 2008 sain kokemusta myös kulttuurista ja byrokratiasta, joka on siellä hankalaa. Aikaa kannattaa varata runsaasti eri virastoissa käymiseen, sekä asioiden hoitoon.

Yrittäjän tulee pohtia monia asioita ennen kuin aloittaa liiketoiminnan Kanarialla. Harkitsepa yrittäjä liiketoiminnan aloittamista Suomessa tai Espanjassa on yrityksen perustamispäätöksen tekeminen monivaiheinen prosessi. Käynnistämisvaiheen pituus vaihtelee sekä toimialoittain että maakohtaisesti. Mitä huolellisemmin valmistelut on tehty, sitä nopeammin yrityksen toiminnan voi käynnistää. (Holopainen & Levonen 2001, 21)

Yritystoiminta tulee aloittaa tarkalla suunnittelulla miettien resurssien riittävyttä yrityksen perustamiseen. On myös analysoitava itseään, onko asennetta yrittäjäksi. Yrittäjän pitää olla luova, mutta samalla hänen täytyy miettiä, miten paljon hän on valmis uhraamaan aloittaessaan yritystoiminnan. Yrittäjällä päivät voivat venyä pitkiksi ja alkuinnostuksen jälkeen yrityksen pitäminen saattaa tuntua rasittavalta. (Hölttä 2006, 20 – 22). Työpäivät Espanjassa ovat yleensä pidempiä kuin Suomessa, koska espanjalaiseen kulttuuriin kuuluu pidempi lounastauko eli *siesta* (Räsänen 2007, 11).

Yrityksen perustamisessa tarvittava byrokratia voi olla rasittavaa ja aikaa vievää puuhaa. Kaikkien perustamisessa tarvittavien asiakirjojen saamisessa voi pahimmassa tapauksessa kulua neljäkin kuukautta. Tästä syystä monet yrittäjät ovatkin aloittaneet liiketoimintansa jo ennen kuin virallinen rekisteröityminen selvä. Aloittavan yrittäjän on tärkeä löytää yrityksen perustamistoimenpiteisiin erikoistunut toimisto, koska seuraukset ilman virallista rekisteröimistä yritystoiminnan harjoittaminen voi tulla kalliiksi. (Räsänen 2007, 17)

Espanjalainen monimutkainen byrokraattiviidakko on monelle suomalaiselle melkoinen haaste. Se on haaste myös espanjalaisille. Siksi Espanjaan on syntynyt monia asiantuntijapalveluita tarjoavia yrityksiä sekä yksityishenkilöille että yrityksille. Näitä asiantuntijapalveluja tarjoavia yrityksiä (*Gestoría Administrativa*) kutsutaan tuttavallisesti gestorioiksi. Yrityksille gestoria tarjoaa yrityksen perustamisen tarvittavien muodollisuuksien hoitamisen, tarpeelliset luvat, työntekijöiden sosiaaliturvamaksut, palkat, kirjanpidon sekä paljon muita tärkeitä käytännön asioita, joihin omistaja ei välttämättä itse ehdi tai joihin hänen tietotaitonsa ei yksinkertaisesti riitä. (Westerdahl 2008, 66).

Gestorian valinnassa kannattaa käyttää harkintaa. Tärkeä valintakriteeri on, että gestoria on toiminut paikkakunnalla jo pitkään koska tällöin on todennäköistä että se on vakaavarainen ja luotettava gestoria. Oikealla gestorialla on aina vakuutus, joka kattaa asioimiston toiminnassa syntyvät mahdolliset virheet ja mahdollistaa asiakkaalle korvauksen asioimiston hänelle aiheuttamista vahingoista. Toinen tärkeä kriteeri on se, että gestoria käyttää GA-logoa (*Gestoría Administrativa*). Tätä logoa saavat käyttää vain ne asioimistot, joille se on myönnetty. Näissä gestorian omistaja on joko oikeustieteiden kandidaatti tai taloustieteen maisteri sekä on suorittanut vaadittavan *oposiciones*-kokeen. Yrityksen voi Espanjassa toki perustaa ilman gestorian apuakin, mutta käytännössä paperityöt ovat niin monimutkaisia ja aikaa vieviä, että ne kannattaa ainakin aluksi antaa gestorian hoidettavaksi, jotta aikaa ja energiaa jää enemmän yrityksen ydinasioiden hoitamiseen. Lienee yrityksen oman edun mukaan antaa liiketoiminnan kannalta tärkeiden asioiden kuten verotuksen ja kirjanpidon asiantuntijoiden hoidettavaksi. (Westerdahl 2008, 66).

Espanjan turistialueilla kunnissa, joissa asuu paljon ulkomaalaisia, on perustettu ulkomaalaisia varten oma palvelutoimisto (*Departamento de Atención al Extranjero Residente*). Yleensä kaupungintalon yhteydessä sijaitseva toimisto palvelee ulkomaalaisia asukkaita useissa pulmakysymyksissä ja auttaa selvittämään käytännön asioita. Toimistosta saa neuvoa muun muassa kaupungin virastoissa asioimiseen. Lisäksi toimiston tehtävänä on edistää tiedon kulkua kaupungin ja ulkomaalaisten asukkaiden välillä. (Westerdahl 2008, 66).

Yrityksen avauslupa ja leimavero on kaikille sama, isoilta liikehuoneistoilta vaaditaan lisäksi turvatarkastuskertomus. Terveystieteiden alan yrityksen perustaminen Espanjassa vie kuukausia. Tällaisen yrityksen tarvittavien lupien maksut ovat korkeita ja yrityksen perustamista säätelevät tarkasti kaupunkien ja kuntien erilaiset säädökset. (Räsänen 2007, 18). Espanjassa on luvallista rekisteröidä yritystoimintansa kotiosoitteeseen. Mikäli asuu vuokrahuoneistossa, tulee pyytää lupa vuokraisännältä (Hobbs 2004, 121). Koska esimerkiksi senioritalo-yrityksen perustaminen vie pitkän ajan, kustannussyistä kannattaa perustamisvaiheessa rekisteröidä yritys omaan asuntoonsa, näin välttyy vuokranmaksulta tyhjiä toimitiloista.

Mikäli perustettava yhtiö muoto on pienenäkeyhtiö (S.L) tai osakeyhtiö (S.A) tulee perustamisvaiheessa erilaisia maksuja, joita on mm. leimavero 1 % pääoman katteesta (*capital contribution*), yhtiön nimen kirjaamisesta 12 euroa, yhtiön rekisteröintimaksu noin 150 euroa, lakimaksut vähintään 1000 euroa sekä avauslisenssi-maksu, mikä perustuu moniin eri seikkoihin kuten liiketilan sijaintiin ja kokoon. Pienenäkeyhtiössä oman pääoman minimimäärä on 3005 euroa ja osakeyhtiössä vastaavasti 60 101 euroa. (Hobbs 2004, 123). Eri yhtiömuotoja tarkastellaan kohdassa 4.3.

4.2 Toiminta-ajatus ja liikeidea

Yrityksen perustamisen lähtökohtana on halu ja tahto toimia yrittäjänä. Yritysidean ei tarvitse olla uusi vaan se voi olla jo olemassa olevan tuotteen, palvelun tai tehtävän jatkojalostamista. Liikeidean on oltava hyvä, ajoituksen pitää osua kohdalleen ja asiakkaan on saatava etua tuotteesta tai palvelusta. Näistä ainakin jonkun seikan on osuttava kohdalleen, että liiketoiminnan aloittamiselle saadaan luotua hyvä lähtökohta. (Lyytinen & Piha 2004, 45 - 47.)

Toiminta-ajatus on liiketoiminnan ajatuksellinen perusta, se on toiminnan perussuunnan määrittäjä. Toiminta-ajatus vastaa erilaisiin kysymyksiin. Se vastaa mm. kysymykseen, mitä varten yritys on markkinoilla samoin kuin mihin tarpeeseen, kenelle ja mitä yritys tarjoaa. (Holopainen & Levonen 2001, 21). Senioritalo Las Palmasiin toiminta-ajatuksena on tarjota sellaista asumispalvelu -muotoa suomalaisille ikääntyville

ihmisille, jotta he voisivat turvallisesti ja luottavaisesti muuttaa Las Palmasiin asumaan vaikka yksin.

Palveluasuminen Espanjassa ei ole uusi liikeidea, mutta senioritalo palveluineen Las Palmasissa on uusi. Samoin uutta on myös palveluasumisen ja time-share -toimintamallin yhdistäminen. Liikeideana on tarjota edullista senioritalo - palveluasumista Suomalaisille eläkeläisille Las Palmasissa.

4.3 Yhtiömuodot

Kuten Suomessa on myös Espanjassa monia vaihtoehtoja yritysmuotoa valittaessa. Yksinkertaisin tapa harjoittaa elinkeinotoimintaa Espanjassa on toimia niin sanottuna Yksityisenä elinkeinoharjoittajana (*empresario individual/ autonomo*). Toiminnan aloittaminen on yksinkertaista ja helppoa, eikä tarvita myöskään minimipääomaa perustettaessa. Tämänlaisen elinkeinotoiminnan aloittamiseen ei tarvitse tehdä edes kaupparekisteri-ilmoitusta. Toiminnan edellytyksenä on, että yrittäjäksi aikova on täyttänyt 18 vuotta ja että hän hallitsee itseään ja omaisuuttaan (Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008].) Yksityinen elinkeinoharjoittaja maksaa itse sosiaaliturvamaksunsa. Tämä yhtiömuoto vastaa lähinnä suomalaista toiminimeä, sillä yrittäjä vastaa yrityksensä veloista koko omaisuudellaan. Verotus on samanlainen kuin palkansaajilla eli progressiivinen, ja ansiotulovero maksetaan yrityksen liikevaihdosta. (Räsänen 2007, 14.)

Yksityinen Yhtiö (*sociedad civil*) kannattaa valita yhtiömuodoksi silloin kun toiminta on pienimuotoista, ja kun yhtiömiehiä on vähintään kaksi ja heidän välillään on täysi luottamus. Tavanomaisen yritystoimintansa lisäksi voivat yhtiömiehet harjoittaa myös mm. kalastusta ja maanviljelyä. Yhtiö voidaan perustaa myös hallitsemaan tiettyä varallisuutta (*comunidad de bienes*). (Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008].) Yksityinen yhtiö ei ole erillinen verovelvollinen verotuksessa, vaan verotettava tulo jaetaan yhtiömiesten kesken kunkin yhtiömiehen osuudella. Samalla tavalla kuin yksityistä elinkeinon harjoittajaa verotetaan kutakin yhtiömiestä. (Räsänen 2007, 15.)

Elinkeinotoiminnan tulos lasketaan tuloverolaki IRPF:n (*Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*) mukaan.(Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008].)

Pienosakeyhtiö (S.L) eli *Sociedad de Responsabilidad Limitada* on yleisin Espanjassa käytetty yhtiömuoto. Ero osakeyhtiöön (S.A) on se, että osakkeita ei voi luovuttaa vapaasti muille kuin omille yhtiömiehille, aviopuolisolleen sekä suoraan ylenevää tai alenevaa polvea oleville sukulaisilleen. Osakkeita on ensin tarjottava muille osakkaille lunastettavaksi osakkeita luovutettaessa. Osakkeita ei voi myöskään saattaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Pienosakeyhtiö sopii hyvin perheyhtiöiden ja pk-yritysten tarpeisiin, missä ei tarvita suurta pääomapanosta. Vaadittava osakepääoma pienosakeyhtiössä on 3 005 euroa. Pienosakeyhtiön etuna osakeyhtiöön nähden on myös hallintoon liittyen huomattavasti vähemmän muodollisuuksia. (Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008].)

Osakeyhtiö (S.A) eli *Sociedad Anónima* soveltuu laajamuotoiseen liiketoiminnan harjoittamiseen. Osakeyhtiön omistusoikeus voi vaihtua vapaasti, tämä onkin merkittävä ero pienosakeyhtiöön. Juuri tämä omistusoikeuden vapaa vaihtuvuus palvelee yrityksen toimintaedellytyksiä, koska osakeyhtiö voidaan listata pörssiin. Mikäli yrityksen päämääränä ei ole pörssin listautuminen, kannattaa yhtiömuodoksi valita pienosakeyhtiö, koska on turha sitoa pääomaa osakeyhtiön osakepääomaan. Osakeyhtiön vaadittava minimipääoma on 60. 101,21 euroa. Sekä pienosakeyhtiössä että osakeyhtiössä yhtiökokous on ylin päättävä toimielin. Yhtiöiden päivittäisestä hallinnosta voi vastata yksi tai kaksi hallintomiestä, tarvittaessa useampikin, riippuen toiminnan laajuudesta. Laki ei edellytä esim. tietyn osakepääoman ylittäviltä yhtiöiltä monijäsenisen hallituksen muodostamista. (Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008].)

Pienosakeyhtiön ja osakeyhtiön verotus tapahtuu yritysverolain (*Impuesto Sobre Sociedades*) mukaisesti. Yleinen yritysveroprosentti Espanjassa on 35. Pk-yrityksille, joiden liikevaihto alittaa 3 miljoonaa euroa, on olemassa verohelpotuksia. Tällaisten yritysten yritysveroprosentti on 30 liikevaihdon ensimmäisen 90.152 euron osalta. Pk-yrityksillä on myös mahdollisuus tehdä normaalia suurempia poistoja, tietyin edellytyksin poistaa hyödyke jopa kokonaan jo ensimmäisenä hankintavuotena.

Espanjan arvonlisäverojärjestelmä on lähes samanlainen kuin Suomessa, koska EU-mailla on yhteinen arvonlisäverojärjestelmä. Yleisesti Espanjassa maksetaan arvonlisäveroa 16 %. Espanjassa käytössä on myös verokannat 7 % ja 4 %, jota sovelletaan mm. tiettyihin peruselintarvikkeisiin sekä lääkkeisiin. (Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008].)

4.4 Timeshare -liiketoimintamalli

4.4.1 Timeshare -liiketoimintamallin piirteet

Matkailun kansainvälisen organisaation (World Tourism Organisationin eli WTO:n) määritelmän mukaan timeshare -tuote tarjoaa ihmisille oikeuden nauttia vapaa-aikansa lomakohteessa sijaitsevassa loma-asunnossa, johon kuuluu erilaisia palveluksia ja varusteita, tiettyinä ajankohtana joka vuosi (Sorsa & Sánchez 2004, 8.). Timeshare -käsitteessä on kolme ominaispiirrettä, jotka ovat:

- käyttöoikeus tiettyyn loma-asuntoon
- ylläpitopalvelut
- vaihto-oikeus.

Suomessa yleisesti tunnettuja nimikkeitä timeshare -tuotteelle ovat lomaosake, viikkoosake, palveluosake sekä osa-aikaosake. Espanjassa on käytetty nimityksiä multipropiedad, tiempo compartido, tai club vacacional. Keskeisiä toimijoita ovat timeshare -lomakeskuksen perustaja ja rakennuttaja eli omistajaylläpitäjä. Omistajaylläpitäjä hoitaa myös tuotekonseptin suunnittelun ja myynnin sekä lomakohteiden ylläpidon (Sorsa - Sánchez 2004, 9). Kuluttaja ostaa tietyn osuuden jostain lomaosakkeesta. Tämä ostettu osuus oikeuttaa määräaikaisen käytön tässä lomakohteessa. Omistaminen ei ole kiinteän omaisuuden omistamista vaan käyttöoikeutta. Omistajaylläpitäjät voivat tehdä yhteistyötä muiden timeshare omistajaylläpitäjien kanssa ja näin tarjota vaihto-oikeuden asiakkailleen muihin lomakohteisiin. (Sorsa & Sánchez 2004, s. 8).

Timeshare -tuotteen ydinpalvelun muodostaa majoitus, joka on ajallisesti rajattu käyttöoikeus tiettyyn loma-kohteeseen. Yleensä ydinpalvelu määritellään myös laadukkaan, varustellun ja kalustetun loma-asunnon käyttöoikeudeksi, joka voi olla tietyssä lomakohteessa tai sisältää vaihto-oikeuden toiseen lomakohteeseen. Peruspalveluihin kuuluvat yleensä siivous- ja vastaanottopalvelut sekä varausjärjestelmä. Muita tukipalveluja peruspalvelun lisäksi voi olla esim. ohjelmopalvelut ja kiinteistön perushuoltopalvelut. Lisätukipalveluihin voi kuulua mm. urheilupalvelut ja teemapuistot (Sorsa & Sánchez 2004, 39).

4.4.2 Hyötyä asiakkaalle ja yrittäjälle

Yrittäjälle timeshare -tuote takaa tasaisen käyttöasteen ympäri vuoden. Yrittäjä voi myös säästää markkinointikustannuksissa, sillä kerran myyty tuote tuo asiakkaat käyttämään tuotetta joka vuosi. Tästä kertynyttä säästöä yrittäjä voi käyttää laadun parantamiseen ja tukipalveluiden lisäämiseen. Asiakkaat ovat sitoutuneita, joten mahdollista ilkivaltaa on vähän. Yrittäjä voi myös myydä käyttämättä jääneet loma-ajat ns. normaaleina matkailutuotteina. (Sorsa & Sánchez 2004, 14 – 16)

Asiakkaan näkökulmasta hyötyjä on monia. Asiakas tietää jo ennen matkaa mitä odottaa majoituspalvelulta. Asiakas siis ”tietää mitä saa”. Loma-asunto on tuttu kuin kesämökki, mutta ilman remontti tai siivoushuolia. Asiakas voi siis todella vaan keskittyä nauttimaan lomasta. Timeshare mahdollistaa myös laadukkaamman tuotteen hankinnan. Monellakaan asiakkaista ei olisi varaa omaan merenrantahuvilaan esim. Espanjassa, mutta viikko-osakkeeseen on. Kun kohdepaikka on tuttu, joten ei mene aikaa alueen tarjontaan tutustumiseen. Hyötyä on myös se, että mikäli haluaa vaihtelua joku vuosi, on se mahdollista vaihto-oikeuden ansiosta. Tämäkin on helppoa koska ei tarvitse myydä ”kesämökkiään”, vaan vaihtaa vuodeksi ja ensivuonna voi taas palata tuttuun ja turvalliseen omaan kohteeseen. (Sorsa & Sánchez 2004, 29 – 38).

4.4.3 Timeshare ja palveluasuminen yhdistettynä Las Palmasissa

Timeshare -tuote voisi tarjota selkeän pohjan palveluasumiseen. Palveluasumisessakin ydintuote on majoituspalvelu. Tässä Las Palmasiin suunnitellussa palveluasumis-timeshare -tuotteessa majoituskohteet ovat ikäihmisille tarkoitettuja ja kohdennettuja majoituspalveluja. Rakennuksissa otetaan huomioon liikuntaesteiset ja sekä sijainti vanhusten tarpeet huomioon ottaen: lähellä apteekki, lääkäri, liikuntapalvelut ja kerhotilat. Tukipalveluihin kuuluu lähes samat kuin timeshare -tuotteessa yleensä, kuten varausjärjestelmä, vastaanottopalvelu, siivous- ja kiinteistön perushuoltopalvelut. Lisätukipalveluissa otetaan huomioon ikääntyvien erityistoiveet. Erilaiset liikuntapalvelut kohdistetaan tämän ikäryhmän tarpeisiin, ohjelmapalvelut suunnitellaan ikäihmisten toiveiden mukaan. Lisäksi tukipalveluihin voisi lisätä kotisairaanhoidon ja lääkärin vastaanoton tietyinä aikoina majoituspaikassa.

Suurin ero on se, että timeshare -lomaosake yleensä mielletään viikon tai kahden pituisiksi jaksoiksi, on se Las Palmasin palveluasunnossa esim. yhdestä kuukaudesta ympärivuotiseen asumiseen. Suurin kohderyhmä on suomalaiset ikääntyvät ihmiset, jotka haluavat asua Las Palmasissa talvikuukausina eli syyskuusta huhtikuuhun. Osakkeita voisi myydä myös kunnille ja yhdistyksille sekä säätiöille, mitkä voisivat maksua vastaan tarjota asiakkailleen hyvän vaihtoehdon laitospaikan sijaan. Kesäkuukausien vajaakäyttöä voisi myydä esim. mantereella asuville espanjalaisille vanhuksille. Monet espanjalaiset vanhukset tulevat viettämään kesäänsä Kanarialle. Timeshare -osake palvelutalossa olisi heille hyvä vaihtoehto.

4.5 SWOT -analyysi

SWOT-analyysiä (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) käytetään mm. liiketaloudessa strategioiden laatimisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Se on hyödyllinen ja yksinkertainen työkalu yrityksen toiminnan, hankkeiden ja projektien suunnittelussa. SWOT-analyysin kohteena voi olla jonkin yrityksen toiminta koko laajuudessaan, jonkin tuotteen tai palvelun asema ja kilpailukyky tai esimerkiksi kilpailijan toiminta ja kilpailukyky. (Lindroos & Lohivesi 2004)

SWOT-analyysissä kirjataan ylös analysoidun asian:

- sisäiset vahvuudet
- sisäiset heikkoudet
- ulkoiset mahdollisuudet
- ulkoiset uhat

SWOT -analyysi on kahden ulottuvuuden kuvaama nelikenttä. Kaavion vasempaan puoliskoon kuvataan muutamalla sanalla myönteiset ja oikeaan puoliskoon negatiiviset asiat. Kaavion alapuoliskoon kuvataan organisaation ulkoiset ja yläpuoliskoon sisäiset asiat. Kun kaavioon on kuvattu muutamalla sanalla keskeisimmät vahvuudet ja heikkoudet sekä mahdollisuudet ja uhat, tehdään SWOT -analyysin pohjalta päätelmät. Sen jälkeen käydään nelikenttä läpi kohta kohdalta. Seuraavaksi selvitetään miten vahvuuksia voidaan käyttää hyväksi sekä miten heikkoudet voidaan muuttaa vahvuuksiksi. Tulevaisuuden mahdollisuuksia analysoidaan, miten nämä mahdollisuudet ovat hyödynnettävissä. Uhat tulee myös tiedostaa ja ennakoida, jotta ne voidaan välttää. Näin syntyy toimintasuunnitelma siitä mitä asioille pitää tehdä ja missä järjestyksessä. (Lindroos & Lohivesi, 2004).

Palveluasumista suunniteltaessa Las Palmasiin, liiketoiminnan strategian apuvälineeksi kannattaa ottaa SWOT -analyysi. SWOT -analyysin kohteena tässä on koko yrityksen toiminta koko laajuudessaan. Kuvioon on vasemmalle puolelle listattu palveluasunnon sisäiset vahvuudet sekä ulkoiset mahdollisuudet ja oikealta puolelta löytyy sisäiset heikkoudet ja ulkoiset uhat.

Taulukko 2. Las Palmasiin suunniteltavan palveluasumisen liiketoiminnan strategia

<p>Vahvuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suomenkielisyys • yhteisöllisyys • turvallisuus • luotettavuus • hinta 	<p>Heikkoudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kalliit perustamiskustannukset - yhteistyökumppaneiden löytyminen - palveluiden rajallisuus - kokemuksen puute
<p>Mahdollisuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toiminnan laajentaminen • palveluiden lisääminen 	<p>Uhat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - byrokratia - lama - rahoitus - kilpailijat

Suomenkielisyys on yksi liikeidean tärkeimpiä osioita. Ikääntyvät ihmiset voivat vanhetessaan täysin tai osittain unohtaa vieraan kielen, vaikka se olisi ollut monta vuotta heidän pääkielensä arjessa tai työssä. Vaikka tämä vieras kieli olisi ollut käytetympi kuin oma äidinkieli sen käyttäminen sairastuessa voi olla lähes mahdotonta. Siksi palvelun takaaminen suomenkielellä on avainasia. Asiakkailta tulee olla mahdollisuus tulkin apuun esim. lääkärikäynnillä. (Pajunen 16.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Yhteisöllisyys luo turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Monet ikääntyvät ovat ehkä aikaisemmin talvehtineet Kanarialla puolisonsa kanssa, mutta esim. puolison poismenon tai sairauden vuoksi eivät yksin enää uskalla tulla Kanarialle. Tämä koskee myös kaikkia muitakin yksineläviä vanhuksia. Yksin ei ehkä uskallus riitä lähtemään vieraaseen maahan, vaikka halua olisikin. Kun vanhus tietää muuttavansa taloon, jossa on muita samanikäisiä suomalaisia ikääntyviä ihmisiä, on kynnys lähtemiseen matalampi. Tämä tieto tuo myös turvallisuuden tunnetta. Yhteisyö Gran Canarian suomalaisen ev.lut seurakunnan sekä Suomi-Kerhon kanssa laajentaa asiakkaiden sosiaalista piiriä.

Turvallisuuden tunnetta luo myös suomenkielinen henkilökunta. Asiakas tietää jo tullessaan, että ei jää yksin. Oman sosiaalisen ympäristön luomiseen on luotu hyvät puitteet. Turvallisuutta takaa myös ympärivuorokautinen suomenkielinen päivystys, eli suomenkielinen hätänumero, johon voi tarvittaessa soittaa. Turvallisuutta on myös se, että sopijaosapuoli on suomalainen. Kaikki viralliset paperit, kuten muun muassa vuokrasopimus tai timeshare -sopimus tehdään suomen kielellä. Tämä takaa myös **luotettavuuden**. Asiakas tietää kenen kanssa ja mitä hän on sopimassa. Asiakkaan luottamusta lisää myös se, että hän voi kysyä senioritalon toiminnasta muilta suomalaisilta, joilla on sama kieli sekä samanlainen kulttuuritausta, eli suomalaisuus.

Hintataso Kanarialla on matalampi kuin Suomessa. Asumisen peruskustannukset jäävät alle Suomen tason. Esim. jo lämmityskustannusten alhaisuus tuo selvän kilpailuedun hintavertailussa. Elintarvikkeet ovat edullisempia Kanarialla kuin Suomessa, tosin juotava vesi tulee ostaa kaupasta. Vesijohtovettä voi käyttää peseytymiseen ja tiskaukseen. Eläkeläiselle hintaetuna on Espanjassa se, että eläkelaiset saavat kaikki lääkkeet ja lääkäripalvelut ilmaiseksi kansainvälisellä sairaskortilla, myös sairaalapalvelut ilmaisia. Esim. polvileikkauksen ja proteesin saa Espanjassa täysin ilmaiseksi. (Pajunen 16.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto). Myös lisäpalveluiden, kuten esim. siivouksen ja pyykinpesun hintataso on alhaisempi, koska palkkataso Kanarialla on alhaisempi kuin Suomessa. Tuotekohtaisten kokonaiskustannusten selvittelyssä Kanarian hintataso on edullisempi ja näin ollen merkittävä kilpailuetu Suomeen nähden.

Kalliit perustamiskustannukset on suuri heikkous ja riski. Näin laajan liiketoiminnan aloittamiseen tarvitaan paljon pääomaa. Asunnot Kanarialla ovat melko kalliita, vaikka edullisempia kuin Suomen suurimmissa kaupungeissa. Jos liiketoiminnan alkaisi ensin pienemmällä asiakasmäärällä, esimerkiksi 20:lla huoneistolla, tulee hankintahinnaksi jo seitsemän numeroinen luku. Riski on suuri ja rahoitukseen tarvitaan vierasta pääomaa. Aloitusvaiheessa tilat kannattanee vuokrata. Liiketoiminnan sekä asiakaskunnan vakiintuessa voi miettiä ostamista. Timeshare -liiketoimintamalli mahdollistaisi asuntojen ostamisen.

Yhteistyökumppaneita on löydettävä, jotta timeshare -liiketoimintamalli toteutuisi. Yhteistyökumppaneita voi olla erilaiset säätiöt ja kunnat, jotka omistavat palvelu- tai senioritaloja Suomessa. Yhteistyökumppaneille tulee myydä timeshare -liiketoimintamalli, joka ei tällä hetkellä Suomen palvelu- ja senioritaloissa ole käytössä. Tämä siksi, että asiakkaat voivat hyödyntää vaihtomahdollisuuden, kun heidän elämäntilanteensa esim. terveys, perhesuhteet jne. muuttuvat.

Palveluiden monipuolisuuden puute rajoittaa asiakaskuntaa. Jotta voi tarjota monipuoliset palvelut esim. sairaanhoitajan palvelut, tulee lisäkustannuksia kaikille, ja nekin asiakkaat, jotka eivät palvelua tarvitse joutuvat maksamaan niistä. Kapea palvelusegmentti karsii myös ne varakkaat asiakkaat, jotka ovat tottuneet palveluihin. Toki lähes kaikki palvelut voidaan ulkoistaa ja lisätä ne asiakkaiden valittaviin maksullisiin lisäpalveluihin. Kapea palvelusegmentti karsii asiakkaista kaikkein huonokuntoisimmat sekä jatkuvaa sairaanhoitoa sekä huolenpitoa tarvitsevat asiakkaat.

Kokemuksen puute on heikkous. Tosin kokemusta tulee vain tekemällä. Senioritalon perustajalle on eduksi tietämys ja kokemus palvelu- tai senioritalon toiminnasta. Etua on myös, jos perustaja on toiminut aikaisemmin yrittäjänä. Timeshare -liiketoimintamallin tietämys tai kokemus siitä on etu. Joka tapauksessa timeshare -liiketoimintamalliin perustuvan senioritalon suomalaisille Las Palmasiin perustava yrittäjä on alansa ensimmäinen.

Toiminnan laajentaminen on mahdollista vaikka minkälaisiin mittasuhteisiin. Lisärahoitus mahdollistaa uusien toimipaikkojen ja -tilojen lisärakentamisen ja perustamisen. Toimintaa voi laajentaa muihin Kanarian saarille ja manner Espanjan tai vaikka muihin maihinkin, joissa sääolosuhteet ovat yhtä suotuisat kuin Las Palmasissa. Toimintaa voi segmentoida erilaisille asiakasryhmille. Palvelu- tai senioritaloja voi perustaa tiettyjä sairauksia sairastaville ihmisille, esim. astmaatikoille tehdään heidän erityistarpeet huomioonottaen parhaat asuinolosuhteet.

Palveluiden lisääminen on mahdollista, kun talous on vakaalla pohjalla tai toimintaan saadaan rahoitus. Tällä hetkellä Kela ei maksa asumistukea ulkomailla asuville

suomalaisille. Vaikuttaminen Kelan asumistukipolitiikkaan voi myöhemmin olla mahdollista, sillä suomalaisille kunnille olisi edullisempaa tarjota kuntalaisilleen senioriasumista Las Palmasissa kuin omassa palveluasunnossaan. Ne eläkeläiset, joiden asumisen kustannukset pääosin maksaa Kela, saisi mahdollisuuden asua senioritalossa Las Palmasissa, jos he saisivat ulkomailla asumiseensa tukea Kelalta. Ainakin osa näistä eläkeläisistä pärjäisi pienemmillä hoitokustannuksilla Las Palmasissa.

Uhkina ovat **byrokratia, lama, rahoitus ja kilpailijat**. Espanjalaisen byrokratian vaikeus tuo haasteita Las Palmasissa toimivalle yrittäjälle. Tärkeää on löytää hyvät yhteistyökumppanit Las Palmasissa ja Suomessa. Hyvän gastorian Las Palmasissa löytäminen on tärkeää byrokratiaviidakossa selviytymiseen. Gastorioista kerrotaan enemmän luvussa 2.3.1. Lama ja rahoitus kulkevat käsi kädessä. Lama-aikana rahoituslaitokset eivät ole suotuisia rahoittamaan uusia yrityksiä, jotka tarvitsevat suuren vieraan pääoman aloitusvaiheessa. Suurena uhkana onkin rahoituksen löytäminen. Mahdollisina rahoittajina kannattaa selvittää suomalaisten kuntien ja säätiöiden halukkuudet. Espanjassa rahoitusta voi saada Inrric-rahastosta. Inrric-rahasto on yritysten sijoitusrahasto, johon yritykset vuoden lopussa laittavat joutavat käteisvaransa. (Pajunen 16.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto). Kilpailijoina voi pitää Suomalaisia palvelu- ja senioritaloja. Näiden kanssa toimiva yhteistyö ja ”asiakasvaihto” tulee hyödyntää. Kilpailijoina voisi pitää myös kaikkia timeshare - tuotteita, jotka mahdollistavat edullisen ja pitkäaikaisen asumisen myös ikääntyville ihmisille. Timeshare -liiketoimintaa harjoittavien yritysten toiminnoista ja palveluista tulee hyödyntää kaikki se tietotaito, joka sopii senioritaloon Las Palmasissa.

5 ASUMINEN ESPANJASSA ELÄKELÄISEN NÄKÖKULMASTA

5.1 Yleistä Euroopan Unionin näkökulmasta

EU:n kansalainen voi viettää eläkepäiviään vapaasti valitsemassaan jäsenmaassa. Eläkkeiden siirrettävyydestä Euroopan unionissa säädetään vuodelta 1971 peräisin olevalla asetuksella (1408/71), joka on voimassa sellaisenaan paitsi EU:n jäsenmaissa myös Islannissa, Liechtensteinissa, Norjassa ja Sveitsissä. Pysyvästi toiseen jäsenmaahan muuttava saa uudessa kotimaassaan myös kaikki terveydenhuoltopalvelut oman maan kansalaisten tavoin. (Sinun Eurooppasi [5.12.2008]).

Suomalaisilla EU-kansalaisena on oikeus asua ja viettää eläkepäiviä missä tahansa EU-maassa. Sama oikeus koskee työskentelyä ja opiskelua. Nämä oikeudet kuuluvat EU-kansalaisen perusoikeuksiin. Mikäli oleskelu kestää Espanjassa tai missä tahansa muussa EU-maassa enintään kolme kuukautta, suomalainen tarvitsee ainoastaan henkilökortin tai passin. Mikäli suomalaisen oleskelu kestää esim. Espanjassa yli kolme kuukautta on tähän oikeus, jos suomalainen

- työskentelee tai toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana tai
- suomalainen on kirjoilla oppilaitoksessa pääasiallisena tarkoituksena opiskelu tai
- suomalaisella on riittävät varat itseään tai perheenjäseniä varten ja kattava sairaskuutus, esimerkiksi eläkeläiset

EU:n kansalaisella on muuttaessaan toiseen EU-maahan oikeus ottaa mukaansa koko henkilökohtainen omaisuutensa. Mukaan otettavan henkilökohtaisen omaisuuden arvoa ei ole rajoitettu, euromääräistä kattoa ei ole. Omaisuutta siirrettäessä toiseen EU-maahan EU:n kansalaisen ei tarvitse maksaa tästä veroa tai tullimaksuja. (Sinun Eurooppasi [5.12.2008]).

5.1.1 Terveysturva ja sosiaaliturva

Mikäli unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä sairastuu tai joutuu onnettomuuden uhriksi toiseen jäsenvaltioon suuntautuvan matkan aikana, hänellä on oikeus paikan päällä annettavaan kiireisesti tarvittavaan hoitoon. Tätä varten matkustaja tarvitsee eurooppalaisen sairaanhoitokortin (tai E111-lomakkeen), joka on hankittava kotimaasta ennen lähtöä. Tämä koskee ainoastaan lyhytaikaista oleskelua ulkomailla. (Sinun Eurooppasi [5.12.2008]).

EU-säännöillä varmistetaan, että jokainen unionin kansalainen kuuluu yhden sosiaaliturvajärjestelmän piiriin ja että hänen oikeutensa turvataan (varsinkin eläkkeen osalta). Periaatteessa henkilö on vakuutettu siinä maassa, jossa hän työskentelee. Hänellä on oikeus samaan sosiaaliturvaan ja -etuuksiin kuin maan omilla kansalaisilla. Näihin oikeuksiin kuuluu mm. vanhuus- ja leskeneläke. (Sinun Eurooppasi [5.12.2008].) Sosiaali- ja eläkeasioita käsitellään kohdassa 5.2.

5.1.2 Äänioikeus ja oikeus asettua ehdolle

Suomalaisilla on oikeus osallistua uuden asuinmaan vaaleihin sekä äänestäjänä että ehdokkaana samoin edellytyksin kuin tuon jäsenvaltion omat kansalaiset. **Kunnallisvaalit:** kun henkilö äänestää uudessa asuinmaassaan, hän ei menetä automaattisesti äänioikeuttaan lähtömaan kunnallisvaaleissa. **Euroopan parlamentin vaalit:** muuttajan on ilmoitettava itse Euroopan parlamentin vaalien äänestysluetteloon. Henkilö, joka äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa uudessa asuinmaassaan, menettää automaattisesti oikeuden äänestää lähtömaassa. (Sinun Eurooppasi [5.12.2008]). Suomalaisten ennakoäänestys Suomen vaaleissa tapahtuu konsulaatissa. Konsulaatin toimintaa käsitellään kohdassa 1.2.3.

Suomalainen Suvi Kauranen käytti oikeuttaan asettua ehdokkaaksi Fuengirolan kunnallisvaaleissa keväällä 2008. Hänestä tuli ensimmäinen ulkomaalainen, joka valittiin Fuengirolan kaupunginvaltuustoon. Ulkomaalaisvaltuutettuna Kauranen ajaa ulkomaalaisten etuja ja huolehtii heidän sopeutumisestaan Fuengirolan kaupunkiin.

Yksi näistä hänen ajamistaan eduistaan on se, että Fuengirolan kaupungin netti-sivut käännettäisiin englanniksi, ranskaksi ja saksaksi, koska puolet kaupungin asukkaista on ulkomaalaisia, ja he edustavat sataakahtakymmentä eri kansalaisuutta. (Aisla 2008, 125).

5.2 Kela

Kun suomalainen muuttaa ulkomaille on hänen ilmoitettava muutostaan Kelalle vaikka muutto ulkomaille olisikin tilapäistä. Myös paluusta Suomeen on ilmoitettava. Tilapäiseksi muutoksi katsotaan alle vuoden oleskelu. Mikäli muuttaa ulkomaille yli vuodeksi pääsääntöisesti Kelan tulkinta muutosta on pysyvää asumista. Suomalainen eläkeläisen muuttaessa ulkomaille häneen sovelletaan samoja periaatteita kuin muihinkin ulkomaille muuttaviin. Kun henkilö muuttaa Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen, Kela tekee päätöksen siitä, kuuluuko henkilö Suomen sosiaaliturvan piiriin eli onko hänellä oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Päätöksen perustana on laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta, joka tunnetaan myös nimellä soveltamislaki (1573/1993) (Kela [viitattu 14.4.2008]).

Merkityksellistä muuton pituudessa on se kuuluuko Suomen sosiaaliturvan piiriin vai ei. Tilapäisesti ulkomaille muuttava henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin ja on oikeutettu Kelan etuuksiin. Jos oleskelu ulkomailla on tarkoitettu kestämään yli vuoden, päättyy oikeus Suomen sosiaaliturvaan yleensä muuttoajankohtaan. Ne suomalaiset, jotka pääsääntöisesti asuvat ulkomailla yli puolet vuodesta eivät yleensä ole oikeutettuja Suomen sosiaaliturvaan. Tämä koskee myös eläkeläisiä. Mikäli suomalaisen eläkeläisen siteet ovat kiinteät Suomeen, voidaan eläkeläinen pitää Suomen sosiaaliturvan piirissä. Tällaisissa rajatapauksissa Kelan arviointikriteerit ovat mm.

- asuttu aika Suomessa ja ulkomailla
- perhesiteet
- asumisolosuhteet
- toistuva oleskelu Suomessa sekä
- eläkkeen maksumaa

Eläkeläisellä, joka ei enää kuulu Suomen sosiaaliturvan piiriin, on kuitenkin tietyin edellytyksin oikeus sairaanhoitoon ulkomailla Suomen kustannuksella. Tällainen edellytys on muun muassa, että eläkeläiselle maksetaan Suomesta EU-lainsäädännön piiriin kuuluvaa lakisääteistä eläkettä. Vapaaehtoiset ja työehtosopimusperusteiset eläkkeet eivät ole lakisääteisiä eläkkeitä. Oikeus sairaanhoitoon ulkomailla osoitetaan Kelasta saatavalla lomakkeella E121. (Kela [viitattu 14.4.2008]). Ulkomaille muuttovuotta seuraavan 3 vuoden aikana henkilölle määrätään Suomessa vakuutetun sairaanhoitomaksu noin 1.5 % (1,41 % vuonna 2008). Maksuvelvollisuus poistuu, jos henkilö saa Kelasta todistuksen siitä, että hän ei ole Suomessa vakuutettu ja lisäksi tilanne on se, että Suomi ei EY-sosiaaliturva-asetuksen 1408/71 perusteella vastaa henkilön sairaanhoitokulujen korvaamisesta uudelle asuinvaltiolle. (Kela [viitattu 14.4.2008]).

5.3 Eläkkeen maksaminen ulkomaille ja eläkkeen verotus

5.3.1 Oikeus eläkkeeseen ulkomailla

Kelan eläkkeitä maksettiin vuonna 2006 runsaalle 40 000 ulkomailla asuvalle eläkkeensaajalle. Valtaosa eläkkeistä maksettiin Ruotsiin, minkä jälkeen eniten eläkkeitä maksettiin Saksaan, Espanjaan ja Yhdysvaltoihin. EU- ja ETA-maiden, Sveitsin ja sosiaaliturvasopimusmaiden ulkopuolelle Kelan eläkkeitä maksettiin noin sadalle henkilölle. (EKL ry [viitattu 11.11.2008]).

Eläke maksetaan suomalaiselle normaalisti ulkomailla tilapäisesti, eli alle vuoden, asuvalle eläkkeensaajalle, vaikka hän ei enää kuuluisi Suomen sosiaaliturvan piiriin. Kansaneläke ja perhe-eläke maksetaan eläkkeen saajalle vaikka hän muuttaisi ulkomaille pysyväsi. Vanhuuseläkkeen saajalla on ilmoitusvelvollisuus Kansaneläkelaitokselle ulkomaille muutosta. Kansaneläkelain 65§:n mukaan etuus keskeytetään ulkomaille muuton vuoksi. Etuudensaaja muuttaessa ulkomaille asumaan, etuutta maksetaan vuoden ajan muuttoa seuraavan kuukauden alusta. Etuuden maksaminen keskeytetään kuitenkin ulkomaille muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jollei etuudensaaja ole välittömästi ennen ulkomaille muuttoa asunut Suomessa

vuoden pituista aikaa. Kun edunsaajan palaa asumaan Suomeen aletaan keskeytettyä etuutta maksaa seuraavan kuukauden alusta. Etuutta maksetaan takautuvasti enintään kuuden kuukauden ajalta paluuilmoituksen tekemisestä. (Kansaneläkelaki 11.5.2007/568). (Kela [viitattu 14.4.2008]).

5.3.2 Eläkkeen verotus toisessa EU-maassa

Verotus toisessa EU-maassa määräytyy kyseisen maan lainsäädännön sekä Suomen ja kyseisen maan mahdollisesti solmimien verotussopimusten mukaisesti. Suomalainen eläke verotetaan yleensä Suomessa, vaikka eläkkeensaaja asuisi ulkomailla. Eläkkeestä toimitetaan tulon suuruudesta riippuva ennakonpidätys samalla tapaa kuin Suomessa asuvien eläkkeistä. Myös oikeus esimerkiksi eläketulovähennykseen ja invalidivähennykseen sekä veroilmoitus- ja verotusmenettely ovat samat kuin Suomessa asuvilla. Eläketulot on tavallisesti silti ilmoitettava uudessakin asuinmaassa, sillä niillä saattaa olla vaikutusta mahdollisten muiden tulojen verotukseen.

Eläkeläiset, jotka asuvat talvet Espanjassa maksavat veroa normaalisti Suomeen. Verotus ei muutu eikä veron maksuperusteet. Mikäli asuminen Espanjassa on pysyvää, tulee verotukseen monia uusia seikkoja ja näkökulmia, jotka tulee ottaa huomioon. Eläkkeensaajan kannattaa miettiä jopa kansalaisuuden vaihtoa, mikäli hänelle maksettava eläke on valtion tai kunnan työstä.

Yleisiin verotussääntöihin on myös poikkeuksia. Esimerkiksi Espanjan kanssa Suomella on sopimus, jonka mukaan Suomi tietyin edellytyksin luopuu yksityissektorin eläkkeen verottamisesta Espanjan hyväksi. Jos eläkkeensaaja saa eläkettä yksityisen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella, voi hänen verotuksensa siirtyä kokonaan Espanjalle. Verosopimuksen mukaan eläkettä verotetaan Espanjassa mikäli tämä valtion tai kunnan eläke maksetaan julkisoikeuden liiketoiminnan yhteydessä tehdystä työstä. Verotukseen liittyvät yksityiskohdat kannattaakin aina varmistaa verottajalta. (Sinun Eurooppasi [5.12.2008].)

Verosopimus: Suomen ja Espanjan välisen verosopimuksen 19 artiklan (Julkiset palkkiot) 1 kappaleen mukaan hyvityksistä, niihin luettuina eläkkeet, jotka suoritetaan sopimusvaltion tai sen julkisoikeudellisen yhdyskunnan tai yhteisön, itsemääräämisoikeuden omaavan elimen tai julkisoikeudellisen oikeushenkilön varoista tai niiden perustamista rahastoista luonnolliselle henkilölle palveluksista, jotka on suoritettu tälle valtiolle, yhdyskunnalle, yhteisölle, elimelle tai oikeushenkilölle, verotetaan vain tässä valtiossa. (Korkein hallinto-oikeus [viitattu 6.12.2008].)

5.3.3 Epäkohtia suomalaisen Espanjassa asuvan eläkeläisen verotuksessa

Suomi on tehnyt tuloverotusta koskevan verosopimuksen yli kuudenkymmenen valtion kanssa. Yksi näistä valtioista on Espanja, jonka kanssa vuonna 1967 tehdyn sopimuksen muuttaminen on ollut vireillä jo pian kymmenen vuoden ajan. Sopimuksen avoimista kohdista on valtiovarainministeriön antamien tietojen mukaan tarkoitus neuvotella erikseen sovittavana ajankohtana.

Yksi Suomen ja Espanjan välisen verosopimuksen ongelmallisista kohdista on eläkkeiden verotus, joka poikkeaa yleisestä linjasta. Espanjaan muuttavan eläkkeensaajan kohdalla tilanne on eriarvoinen. Espanjan ja Suomen välisessä verosopimuksessa Suomella on oikeus verottaa Espanjassa pysyvästi asuvaa suomalaista eläkkeensaajaa, vain mikäli eläke on valtion tai kunnan eläkettä. Espanjaan muuttanutta eläkkeensaajaa verotetaan aluksi normaalisti, mutta eläkkeestä perittävä vero muuttuu kolmen vuoden kuluttua muutosta 35 prosentin suuruiseksi lähdeveroksi. Tämä koskee vain valtion tai kunnan työstä maksettavaa eläkettä, johon Suomen valtiolla pysyy verotusoikeus. Näiden julkisyhteisöjen palveluksessa ansaittujen eläkkeiden kohdallakin on poikkeus: jos kyseessä on valtion tai kunnan liiketoiminnan yhteydessä ansaittu eläke, sitä tarkastellaan, kuten yksityisen työsuhteen perusteella maksettavaa eläkettä, eli eläkkeen verotus voi siirtyä kokonaan Espanjalle. Julkisyhteisöjenkään eläkkeistä ei tarvitse maksaa Suomeen veroa, jos henkilö vaihtaa Suomen kansalaisuuden Espanjan kansalaisuuteen. (Verohallitus [viitattu 4.12.2008]).

Eläkkeensaajien näkökulmasta kysymys on täysin perusteettomasta ja eriarvoisesta kohtelusta: esimerkiksi julkiselta sektorilta eläkkeelle jäänyt pienituloinen sairaanhoitaja tai opettaja joutuu maksamaan eläkkeestään 35 prosentin lähdeveron, kun yksityiseltä sektorilta eläkkeelle siirtynyt selviää ilman tätä Suomeen maksettavaa veroa. Suomi on pitänyt ministeri Siimeksen mukaan (KK 931/ 2000 vp) lähtökohtana jo yli 20 vuoden ajan sitä, että myös yksityiseen palvelukseen perustuvat eläkkeet verotettaisiin maksajavaltiossa. (Eduskunta [viitattu 4.12.2008]).

Euroopan komissio on vuonna 2001 puuttunut Suomen verotuskäytäntöön antamalla Suomelle virallisen huomautuksen ulkomailla asuvien yksityishenkilöiden verotuksesta. Komission mielestä Suomen järjestelmä on epäoikeudenmukainen etenkin pienituloisille palkansaajille ja eläkeläisille. Komissio toteaa, että eläkeläisillä, jotka päättävät asua Suomen ulkopuolella, on korkeampi verorasitus kuin niillä, jotka jäävät asumaan Suomeen. Espanjan ja Suomen välisen verosopimuksen mukainen yksityiseen ja julkiseen palvelukseen perustuvien eläkkeiden erilainen verokohtelu on omiaan entisestään kärjistämään tätä epäkohtaa. (Eduskunta [viitattu 4.12.2008]).

Kokoomuksen kansanedustaja Pirjo-Riitta Antvuori tekikin verotusasiasta kirjallisen kysymyksen eduskunnalle 2002, jossa hän kysyy: voidaanko Espanjan ja Suomen välistä verosopimusta muuttaa siten, että myös yksityiseen palvelukseen ja yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet sekä julkisyhteisöjen liiketoiminnan yhteydessä ansaitut eläkkeet verotetaan Suomessa ja aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin rajoitetusti verovelvollisten eläkkeistä perittävän lähdeveron laskemiseksi nykyisestä 35 prosentista? Ministeri Suvi-Anne Siimeksen vastaus kysymykseen oli, että asiaa koskeva selvitystyö on käynnissä valtiovarainministeriössä. Koska kansainvälinen kehitys ja erityisesti Euroopan unionin taholta Suomen lähdeverojärjestelmään kohdistuvat muutospaineet edellyttävät, että lähdeverojärjestelmän tasoa ja sen sopivuutta nykyoloihin selvitetään laajemmin. Hallitus seuraa valtiovarainministeriön selvitystyötä ja tekee mahdolliset esitykset lainsäädännön kehittämiseksi selvitystyön valmistuttua.(Eduskunta [viitattu 4.12.2008])

5.3.4 Verotus Espanjassa

Arvonlisävero (*Impuesto sobre el Añadido, IVA*) ei ole kaikissa EU-maissa samansuuruinen, vaan jokainen maa on sen voinut määrätä. Espanjassa arvonlisävero otettiin käyttöön vuonna 1986, jolloin maasta tuli EU:n jäsen. Yleisin arvonlisävero on 16 prosenttia, alennettu prosentti on seitsemän ja erikoisalennettu veroprosentti on neljä. Tähän alhaisimpaan ryhmään kuuluvat tietyt peruselintarvikkeet sekä ihmisille tarkoitettut lääkkeet, koulutarvikkeet, lehdet ja kirjat. Kanarialla kyseinen IVA vero on nimeltään IGIC (*Impuesto General Indirecto Canarias*) ja se on suuruudeltaan viisi prosenttia. Kokonaan arvonlisäverovapaata ovat sairaaloiden palvelut, hammaslääkäripalkkiot, erilaiset liikuntarajoitteisille tai eläkeläisille suunnatut palvelut, mikäli nämä palvelut tarjoaa yhteishyödyllinen tai sosiaalinen laitos. Lainanotto, luotot, luottokortit, vanhat myytävät asunnot ovat myös arvonlisäverovapaata. (Westerdahl 2008, 68).

Tulovero (*Impuesto sobre la renta de las personas físicas, irpf*) on henkilön sekä hänen perheensä kalenterivuoden aikana ansaitsemaansa tuloon kohdistuva progressiivinen vero, jota maksavat residentit. Tulo voi olla työnteolla tai omaisuudella hankittua tuloa, tai näistä molemmista. Verovelvolliset jaetaan Espanjassa, kuten Suomessakin, yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisiin. Rajoitetusti verovelvollisia Espanjassa ovat henkilöt, jotka oleskelevat Espanjassa alle puolet kalenterivuodesta ja joilla ei ole Espanjassa säännöllisiä tuloja (ei-residentit). Suomesta maksetuista eläkkeistä ei Espanjan verohallitus peri ennakoveroa. (Westerdahl 2008, 70).

Työkyvyttömyyseläkkeen verotus Espanjassa on nolla prosenttia. Kun henkilön saama eläke johtuu ehdottomasta työkyvyttömyydestä (*incapacidad permanente absoluta*) tai korkeasta invaliditeettiasteesta (*gran invalidez*) ei hänen tarvitse maksaa veroa lainkaan, sillä henkilö on oikeutettu 100 prosentin verovähennykseen. Myös Espanjassa residenttistatuksella asuva suomalainen, joka nauttii suomalaista sairaseläkettä voi päästä 0-verotuksen piiriin. Tämä veroetu edellyttää, että henkilö on verovelvollinen Espanjassa. (Westerdahl 2008, 72).

Verotuksen siirto Espanjaan täytyy tehdä, että pääsee nauttimaan Espanjan veroeduista. Espanjan verotuksen piiriin katsotaan kuuluvan henkilön, joka on todistettavasti asunut Espanjassa vähintään 184 samana kalenterivuonna, ts. asuu pysyvästi maassa. Verotusoikeuden siirtymistä haluava voi tehdä hakemuksen Suomessa verotoimistolle. Hakemus tehdään verotoimistosta saatavalle lomakkeelle Veroh 6207a. Hakemukseen liitetään Suomen väestötietoviranomaisen todistus muutosta eli yleensä maistraatin antama ote väestötietojärjestelmästä. Siihen liitetään myös selvitys pysyvästä asunnosta Espanjassa; esimerkiksi kopio kauppakirjasta tai vuokrasopimuksesta. Hakemukseen tulee lisäksi yleensä liittää selvitys Suomen kodista luopumisesta; esimerkiksi kopio kauppakirjasta, todistus vuokrasopimuksen irtisanomisesta tai selvitys omistusasunnon vuokralle annosta. Jos verotoimisto hakemuksen perusteella toteaa, että verotusoikeuden siirtymiselle ei ole estettä, se ilmoittaa eläkkeensaajalle, että hakemukseen on vielä liitettävä todistus verotuksellisesta Espanjassa asumisesta. Suomen verotoimisto antaa eläkkeensaajalle erityisen lomakkeen, jolle eläkkeensaaja voi pyytää Espanjan veroviranomaista merkitsemään todistuksen. (Verohallitus[viitattu 4.12.2008]). Oleskelun kestänyt Espanjassa vähintään 183 päivää Suomen verottajalta saatu lomake viedään leimattavaksi Espanjan veroviranomaiselle yhdessä residenciatodistuksen tai -anomuksen kanssa. Näin todetaan verovelvollisuus Espanjaan. Paperit toimitetaan sitten takaisin Suomen verovirastoon ja tämän jälkeen Suomessa ei työkyvyttömyyseläkkeestä tai mistään muustakaan eläkkeestä peritä ennakonpidätystä, paitsi valtion ja kunnan eläkkeestä. (Westerdahl 2008, 72).

5.5 Asunto Espanjassa

5.5.1 Asunnon hankinta

Ennen Espanjaan muuttoa tulee miettiä hankkiiko asunnon ostamalla tai vuokraamalla. Molemmat vaihtoehdot kannattaa ottaa huomioon, vaikka asuisi vain talvet Espanjassa. Kesäkuukausiksi ainakin Kanarian saarilla, omistusasunnon voi helposti vuokrata, sillä mantereella asuvat espanjalaiset tulevat viettämään kesäänsä juuri Kanarian saarille.

Tästä samasta syystä Kanarialla on runsaasti vuokra-asuntoja tarjolla talvikuukausiksi. (Pajunen 16.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto).

Asunnon voi löytää monella eri tavalla. Espanjassa on tapana laittaa vuokrattavan ja myytävän asunnon ikkunaan ilmoitus, jossa lukee vuokrattavana (*Se alquila*) tai myytävänä (*Se vende*). Ilmoituksessa on myös puhelinnumero, josta voi pyytää lisätietoja asunnosta. Asuntoilmoituksia voi seurata myös paikallisista lehdistä. Kanarialla ilmestyy myös ilmaisjakelulehti nimeltä *Tu Casa*, joka vastaa suomessa ilmestyvää etuovi.com -lehteä. Näitä *Tu Casa* -lehtiä löytää mm. paikallisista kahviloista. Nykyään jokaisella asunnonvälitysfirmalla on omat nettisivut, joista voi asuntoa etsiä. Myös tuttavilta kannattaa kysyä.

Yksi tapa on ottaa yhteyttä ammattimaiseen asunnonvälitystoimistoon (*Agentes de Propiedad Inmobiliaria, API*), jolloin he huolehtivat kaikista vuokraamiseen liittyvistä yksityiskohdista ja toimivat yhteyshenkilönä asunnonomistajan ja vuokralaisen välillä. Tästä palvelusta he perivät palkkion, joka voi olla pieni kuukausittain vuokranmaksun yhteydessä perittävä summa tai kertapalkkio, joka maksetaan vuokrasopimuksen yhteydessä. Kertapalkkiot ovat suuruudeltaan yleensä puolet asunnon yhden kuukauden vuokrasta. (Westerdahl 2008, 14). Asunnon voi vuokrata myös suoraan omistajalta, jolloin vuokranantaja ja vuokralainen tekevät vuokrasopimuksen keskenään, tai gestoría -asiointitoimistoa apuna käyttäen. Valmiita vuokrasopimuskaavakkeita voi ostaa paikallisista kioskeista.

Mitään asuntoa ei kannata hankkia sitä näkemättä. Asunnot Espanjassa ovat hyvin erilaisia kuin Suomessa. Se mitä Espanjassa markkinoidaan luksusasuntona, ei välttämättä ole luksusta suomalaiselle. Espanjassa asuntojen huonekoko poikkeaa myös suomalaisesta, huoneet ovat paljon pienempiä kuin Suomessa. Tärkeää onkin tutustua asuntoon kaikessa rauhassa ennen kuin tekee päätöksen pitkäaikaisesta asumisesta. Asunnon sopivuus ja kunto tulee vastata sitä mitä itse toivoo. Etenkin kaikkien vesipisteiden ja sähkö- ja kaasulaitteiden kunto tulee tarkistaa. Mikäli asunto vastaa sisäpuolelta odotuksia, kannattaa tarkistaa myös alueen ympäristö, koska äänieristys ei ole samaa luokkaa kuin Suomessa. Iltasella tehty kävelylenkki asunnon ympäristössä

kannatta, koska silloin voi kartoittaa paikan päällä alueen baarien ja yökerhojen meluhaitat. (Westerdahl 2008, 16).

Asunnon sijaintiin vaikuttaa myös lämmityslaitteen tarve. Kaikissa asunnoissa Espanjassa ei ole lämmitysjärjestelmää lainkaan. Asunto kannattaa hankkia aurinkoiselta paikalta koska se vähentää lämmityslaitteen tarvetta sekä ehkäisee samalla kosteuden aiheuttamia harmeja. Asunto, joka sijaitsee talon varjoisella, tuulisella tai meren puolella tulee lämmityslaitteelle tarvetta talvella, joka lisää asumiskustannuksia huomattavasti. (Liisa Varho 10.1.2008 henkilökohtainen tiedonanto).

Espanjassa jokaisessa asunnossa on tavallisesti oma vedenlämmitysjärjestelmä, joka toimii nestekaasulla tai sähköllä. Sähköllä toimiva vedenlämmitysjärjestelmä on helppokäyttöisempi, mutta kalliimpi kuin nestekaasulla toimiva. Sähkön hinta on kalliimpi Espanjassa kuin Suomessa. Keittiön hellat, varsinkin vanhoissa asunnoissa toimivat nestekaasulla. Kaasuyhtiön kanssa tulee tehdä kaasusopimus, jotta saa kaasupullon (*bonbona*) säännöllisesti kiertävästä jakeluautosta. Asunnon ostajan tulee tehdä sähkösoyminen sähköyhtiön kanssa. Sähkön hinnasta saa lisätietoa netistä (www.endsaonline.es), missä voi tehdä sähkösoymuksenkin. Vuokra-asunnossa on yleensä valmiiksi sähköliittymä. Tällöin tulee sopia omistajan kanssa vaihdetaanko soymus vuokralaisen nimiin tai muutetaanko pelkästään laskutusosoite. Asumiskuluihin tulee laskea myös vesi ja jätemaksut. Näistä pitää myös tehdä soymukset paikallisten yhtiöiden kanssa, jos kyseessä on omistusasunto tai vuokranantajan kanssa, jos asuu vuokra-asunnossa. Vesijohtovesi ei ole juomakeloista Espanjassa, mutta sitä voi käyttää pyykin- ja astianpesuun sekä omaan peseytymiseen. Juomavesi ostetaan kaupasta. (Pajunen 16.1.2008, henkilökohtainen tiedonanto)

5.5.2 Vuokralla asuminen

Espanjassa asunnonvuokrausta säätelee laki nimeltä *Ley de Arrendamientos Urbanos* (Ley 29/1994). Se säädettiin 24. marraskuuta 1994. Espanjassa on kaksi pääasiallista tapaa vuokrata asunto: lyhyt- tai pitkäaikaisvuokraus (Westerdahl 2008, 22). Suomessa huoneenvuokralaissa tunnetaan määräaikainen ja toistaiseksi voimassa oleva

vuokrasopimus. Espanjalainen pitkäaikaisvuokrasopimus vastaa lähinnä Suomen toistaiseksi voimassa olevaa vuokrasopimusta, eli pitkäaikainen vuokrasopimus (*contrato de arrendamiento de vivienda*) tehdään silloin, kun on tarkoitus vuokrata itselleen vakituinen koti. Ero lyhytaikaisessa ja pitkäaikaisessa ei ole niin ikään vuokrasopimuksen ajassa vaan käyttötarkoituksessa. Lyhytaikaisessa vuokrauksessa (*contrato de arrendamiento de vivienda por temporada*) asuntoa ei vuokrata varsinaista asumista varten vaan väliaikaista käyttöä varten. Tämä sopii esimerkiksi silloin kun asunto vuokrataan talvikaudeksi. (Asunnonvuokrauslaki, Espanja [viitattu 10.12.2008]).

Lain mukaan osapuolet voivat sopia vuokrasopimuksen kestoajan. Siinä tapauksessa, että vuokrasopimuksen kestoaika on viittä vuotta lyhyempi, vuokrasopimuksen katsotaan jatkuvan automaattisesti vuoden kerrallaan, kunnes viisi vuotta täyttyy. Vuokralaisen ei tarvitse erikseen ilmoittaa haluavansa siihen jatkoaikaa, mutta vuokranantaja on velvollinen sen myöntämään. Mikäli vuokralainen haluaa keskeyttää sopimuksen, on siitä ilmoitettava vuokranantajalle 30 päivää ennen sovitun vuokra-ajan tai sen jatkoajan loppumista. Jos näin ei toimita, jatkuu vuokrasopimus. (Asunnonvuokrauslaki, Espanja [viitattu 10.12.2008]).

Lain vaatima sopimuksen pidennysaika viiteen vuoteen ei ole voimassa, mikäli sopimuksen solmimishetkellä mainitaan erikseen, että asunnon omistaja tarvitsee sen omaan käyttöönsä - omaksi pysyväksi asunnoksi – ennen kuin viisi vuotta tulee täyteen. Jos vuokranantaja ei irtisanomisesta huolimatta kuitenkaan muuta asuntoon kolmen kuukauden sisällä sopimuksen päättymisestä, on vuokralaisella oikeus saada asunto uudelleen käyttöönsä. Tällöin katsotaan viiden vuoden vuokrasopimuskauden alkavan uudelleen. Lisäksi vuokralaisella on oikeus saada korvausta aiheuttomasta vuokrasopimuksen irtisanomisesta. (Asunnonvuokrauslaki, Espanja [viitattu 10.12.2008]).

Kumpi tahansa vuokrasopimuksen osapuoli voi vaatia sopimuksen purkamista, jos toinen osapuoli ei täytä sovittuja ehtoja. Tämän lisäksi vuokranantajalla on oikeus pyytää oikeusteitse vuokralaisen häätämistä (*demanda de desahucio*) seuraavien perusteiden nojalla: vuokran tai vuokravakuuden maksamatta jättäminen, omaisuuden

vahingoittaminen, naapureiden jatkuva häiritseminen, asunnon eteenpäin vuokraaminen ilman asunnonomistajan kirjallista suostumusta sekä asunnon käyttäminen muuhun kuin asumiseen. (Asunnonvuokrauslaki, Espanja [viitattu 10.12.2008]).

Vuokralainen voi puolestaan purkaa vuokrasopimuksen ja vaatia vahingonkorvausta sekä vuokravakuuden palautusta, jos asunnon omistaja on aiheuttanut häiriötä tai häiritseviä muutoksia asunnossa, jos asunnon omistaja on jättänyt suorittamatta kohtuullisen ajan kuluessa asumiselle välttämättömiä korjauksia asunnossa ja jos asunnon omistaja jättää täyttämättä muita vuokrasopimuksessa sovittuja hänelle kuuluvia velvollisuuksia. Pitkäaikaista vuokrasopimusta koskevien ongelmien kanssa voi ottaa yhteyttä oman asuinpaikkakunnan kuluttajasuojavirastoon (*Oficina Municipal de Información al Consumidor – OMIC*) (Westerdahl 2008, 25).

Espanjan siviililain artikkelissa 1254 ja sitä seuraavissa artikkeleissa todetaan, että sopimus on lainvoimainen siitä hetkestä lähtien, kun yksi tai useampi henkilö tekevät suusanallisen sopimuksen. Sopimuksen molemminpuolinen hyväksyntä käy ilmi kun sen ehtoja on alettu noudattaa, esimerkiksi kuitti maksetusta vuokrasta on todiste sopimuksen olemassaolosta. Samoin kuin Suomen sopimusoikeudessa, epäselvyyksien välttämiseksi vuokrasopimus on hyvä tehdä kirjallisesti. Espanjan vuokralain artiklassa 37 todetaan, että kumpi tahansa vuokrasopimuksen osapuoli voi vaatia vuokrasopimuksen kirjallista laatimista (Westerdahl 2008, 22).

6 KYSELYN TULOKSET

6.1 Kyselytutkimus

Tein Las Palmasissa ollessani kyselytutkimuksen suomalaisen palvelutalon perustamisesta ja sen tarpeesta (LIITE). Halusin saada Las Palmasissa asuvilta suomalaisilta tietoa heidän kiinnostuksestaan palveluasumisvaihtoehdosta Las Palmasissa. Halusin kerätä tietoa siitä, minkälaisista palveluista he olisivat kiinnostuneet ja mitä nämä henkilöt olisivat palveluista ja asumisesta valmiita maksamaan. Tämä tieto kiinnosti minua koska halusin saada vahvistusta Las Palmasiin perustettavalle ikäihmisten palveluasumiseen liittyvälle toiminnalle.

Valitsin kyselytutkimuksen, koska tämä menetelmä oli helpoin, halvin ja luotettavin tapa saada mahdollisimman paljon tietoa lyhyessä ajassa. Tein kysymykset mahdollisimman helpoiksi vastata. Laiton kyselylomakkeeseen sekä valmiita vastausvaihtoehtoja että tilaa vastaajien omille mielipiteille tai ehdotuksille. Kyselylomakkeet tulostin Las Palmasissa paikallisessa kopiointiliikkeessä, eikä kustannuksia syntynyt kovinkaan paljon per lomake.

Vastaajat saivat vastata myös nimettömänä. Motivoin heitä vastaajien kesken arvottavalla palkinnolla, joka oli kahden hengen risteily Itämerellä. Tämän risteilyn sponsoroiti työnantajani Suomessa. Ne, jotka halusivat osallistua risteilyn arvontaan, täyttivät kyselylomakkeen henkilötieto-osioon nimensä ja yhteystietonsa. Nimettömiä vastauksia tuli vain muutama. Kohderyhmäksi valitsin tammikuussa 2008 Las Palmasissa asuvat tai lomailevat suomalaiset, jotka osallistuivat Gran Canarian suomalaisen ev.lut. srk:n messuun tai kokoontuivat Suomi-Kerholla.

Kyselyn teemoja olivat mielenkiinto palvelutalohanketta kohtaan ja haastateltavan henkilökohtaiset tarpeet. Kysyin myös paljonko haastateltavat olisivat valmiita maksamaan palveluista ja asumisesta. Vastaajat saivat myös määrittellä, minkälaisia palveluja he haluaisivat ja mitä he olisivat valmiita maksamaan näistä palveluista.

Kyselylomakkeet jaoin Las Palmasissa tilaisuuksissa, jossa oli paljon suomalaisia. Puolet lomakkeista jaoin messussa ja puolet Suomi-Kerholla. Vastausaikaa kyselyyn oli viikko. Lomakkeen sai palauttaa joko seuraavaan messuun tai Suomi-Kerholle. Suurin osa, noin 80 % vastaajaa, vastasi kyselyyn välittömästi käyttäen kyselylomakkeen täyttämiseen aikaa noin viisitoista minuuttia. Loput halusivat käyttää aikaa enemmän ja palauttivat kyselylomakkeen myöhemmin. Kyselylomakkeita jaettiin 50, joihin vastauksia tuli 43. Kyselytutkimuksen palautusprosentti oli 86. Kyselyyn vastasi 27 naista ja 16 miestä. Lähes kaikki (36/43) vastaajat olivat eläkeläisiä ja 65 vuotta täyttäneitä.

6.2 Palveluasumisesta kiinnostuneiden mielipiteitä

Vastaajista vajaa puolet (20/43) oli kiinnostunut palveluasumisesta Gran Canarialla. Keskityin seuraavaksi tarkastelemaan näiden toiveita. Suurin osa heistä arvioi tarvitsevansa palveluasuntoa vasta 5-10 -vuoden kulutta. He valitsivat myös vastausvaihtoehdoksi asumisen kahdestaan, kun kysyin haluaisivatko he mieluummin asua yksin vai toisen kanssa Gran Canarialla. Yli puolet heistä asuisi mieluummin talvikuukaudet eli noin kuusi kuukautta Gran Canarialla ja kesät Suomessa.

Vastaajista noin 10 % haluaisi asua Gran Canarialla palveluasunnossa läpi vuoden ja käydä Suomessa vain lomalla. Muutama oli sitä mieltä, että asuisi Gran Canarialla vain muutaman kuukauden talvella. Vain muutama vastaajista haluaisi mieluummin asua Gran Canarian eteläosassa tai vuorilla. Las Palmas palveluasumispaikkana oli ehdottomasti halutuin. Ne vastaajista, jotka halusivat asua yksin palveluasunnossa, arvelivat asunnon kooksi sopivan noin 35 - 45 m² ja kaksin asuvat noin 50 - 60 m².

Kun kysyin, mitä vastaajat olisivat valmiit maksamaan asumisesta ja palveluista yhteensä, olivat vastaukset melko yllättäviä ja skaala laaja. Suurin osa vastaajista oli valmis maksamaan palveluasunnosta vuokraa Gran Canarialla noin 250 - 300 euroa kuukaudessa henkilöä kohden. Tämä oli yllättävää, sillä tähän hintaan Las Palmasista ei saa edes tavallista yksiötä vuokrattua. Jos vastauksen tulkitsisi 500 - 600 euroa kuukaudessa kaksiosasta, tullaan lähemmäksi Las Palmasin tämän hetkisiä vuokra-

asumiskustannuksia. Kokonaishintana eli asunto ja palvelut yhteensä, vastaajat olivat valmiit maksamaan keskimäärin 500 – 800 euroa. Tämän voi tulkita siten, että palveluista ollaan valmiita maksamaan noin 200 - 400 euroa kuukaudessa.

6.3 Toivottuja palveluja palveluasunnossa

Seuraavaksi selvitin, minkälaisia palveluja palveluasumisesta kiinnostuneet haluaisivat palveluasuntoihinsa. Annoin muutamia ehdotuksia palveluista, joita palvelupakettiin voisi sisällyttää. Näitä olivat:

- siivouspalvelu
- vaatehuolto
- ruokahuolto
- terveydenhuolto/hoitoon ohjaaminen
- päivystyspalvelu 24 h
- tulkkipalvelut

Yli puolet oli sitä mieltä, että siivouspalvelu ja terveydenhuolto/hoitoon ohjaaminen tulisi olla palvelupaketissa mukana. Seuraavaksi suosituimmiksi palveluksiksi katsottiin ruokahuolto, ympärivuorokautinen päivystys ja tulkin palvelut. Näitä palveluja katsoi tarvitsevansa vain noin kolmannes vastaajista. Päivystyspalvelun heikko suosio yllätti, koska olen kuullut toiveita päivystyspuhelimesta myös niiltä, jotka jo asuvat itsenäisesti Gran Canarialla. Kysymys oli ehkä väärin muotoiltu tai tulkittu tai sitä ei mietitty loppuun asti. Koska juuri silloin kun jotain sattuu, esim. onnettomuus, on tästä palvelusta suuri apu ja turva kun tietää, että on joku, jolle voi soittaa ja joka huolehtii asioista. Vastauksissa ei tullut esille ehdotuksia muista palveluista. Odotin, että joku olisi kiinnostunut esimerkiksi varainhoidosta tai liikuntakykyä ylläpitävistä hoidoista, kuten ohjatuista liikuntahetkistä. Mahdollisesti vastaajat eivät olleet perehtyneet tai paneutuneet kysymykseen tarpeeksi.

Vastauksista voisi tehdä sen päätelmän, että tärkein palveluasumisessa katsotaan olevan sen yhteisöllisyys, koska kaikki vastaajat eivät olleet kiinnostuneita mistään lisäpalveluista, mutta he olivat kuitenkin valmiita maksamaan palveluasumisesta.

Rivien välistä on luettavissa, että syyt muuttaa palveluasuntoon ovat samantapaiset kuin Suomessakin, eli yksinjäämisen pelko, tarve samanikäisten seuraan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen sekä mahdollisuus ostaa kotiin tuotettavia palveluja.

7 POHDINTA

Kiinnostuksen aiheeseen antoi Las Palmasin entinen konsuli, joka on ideoinut palvelutalo-hanketta Las Palmasiin. Tutkimuskohdetta valitessani ajatukseni oli selvittää, minkälaista palvelusumista suomalaiset Las Palmasissa asuvat eläkeläiset haluaisivat. Halusin myös selvittää, miksi he ovat muuttaneet juuri Las Palmasiin viettämään eläkepäiviään talvisin. Minua kiinnosti aihe myös yrittäjän näkökulmasta, koska halusin selvittää, miten palvelutalosta voisi syntyä kannattava liikeyritys. Halusin tutustua paikalliseen kulttuuriin sekä Las Palmasissa asuviin suomalaisiin eläkeläisiin. Saadakseni oikeanlaisen käsityksen asioista vietin Las Palmasissa yhteensä lähes kolme kuukautta kahtena eri ajanjaksona vuonna 2008. Osallistuin suomalaisten eläkeläisten suosimiin tilaisuuksiin, joita olivat mm. Gran Canarian suomalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan toimittamat messut sekä Suomi-Kerholla järjestetyt tapahtumat.

Halusin myös tutkia mikä on palvelutalo. Minulla ei ollut minkäänlaista aikaisempaa tietoa tai kokemusta palvelutalosta tai palveluasumisesta. Halusin selvittää, mitkä tahot järjestävät palveluasumista ja minkälaiset säädökset ohjaavat palvelutalon perustamista ja toimintaa Suomessa. Minulle selvisi, miten erilaisessa asemassa ovat laitoshoidossa ja palvelutalossa asuvat eläkkeensaajat. Minulle selvisi myös, miten suuri merkitys kustannuksilla ja niiden maksajilla on kunnille sekä eläkkeensaajille riippuen siitä, onko kyseessä palvelutalo vai hoitolaitos.

Opinnäytetyöni alkuvaiheessa Las Palmasissa ollessani tein haastattelututkimuksen, jonka avulla selvitin, mikä on Las Palmasissa olevien eläkeläisten kiinnostus palvelutalosta. Tutkimustyötä tehdessäni minulle selvisi, miten merkityksellinen ero ikääntyvien näkökulmasta on palvelutaloon joutumisesta ja senioritaloon pääsystä. Jos minulla olisi ollut käsitys tästä jo ennen kuin tein haastattelututkimusta, olisi kysymysten asettelu ollut erilainen. Olisin palvelutalo-sanasta käyttänyt sanaa senioritalo. Mahdollisesti haastattelututkimuksen tuloksetkin olisivat olleet erilaiset, koska palvelutalo on sävyiltään negatiivinen.

Haastattelututkimus kuitenkin vahvisti käsitystäni siitä, että ikääntyvillä suomalaisilla on tarvetta yhteiselle asuintalolle. Tutkimukset, joita on tehty Suomessa olevista palvelu- ja senioritaloista sekä siellä asuvista eläkeläistä, vahvistivat myös näkemystäni siitä, mitkä asiat ovat tärkeitä ikäihmisille. Tärkeimpiä olivat samanikäisten seura, mahdollisuus ostaa palveluja kotiin sekä muut palvelut lähellä, kuten kauppa ja apteekki.

Perustettava liikeyritys tulisi olla senioritalo, jossa asuisi suomalaisia ikäihmisiä. Ydintuotteena heille tulisi tarjota asumispalveluja ja palvelupakettia, johon kuuluisi siivouspalvelu ja terveydenhuolto/hoitoon ohjaaminen. Ostettavina tukipalveluna tulisi tarjota mm. vastaanottopalvelu, ruokahuolto, vaatehuolto, tulkin palvelut sekä kiinteistön perushuoltopalvelut. Lisätukipalveluissa otettaisiin huomioon ikääntyvien erityistoiveet. Erilaiset liikuntapalvelut kohdistettaisiin tämän ikäryhmän tarpeisiin, ohjelmopalvelut suunniteltaisiin ikäihmisten toiveiden mukaisiksi. Lisäksi tukipalveluihin voisi lisätä kotisairaanhoidon ja lääkärin vastaanoton tiettyinä aikoina majoituspaikassa. Senioritalon tulisi sijaita keskeisellä paikalla. Asunnon sekä sen ympäristön tulisi olla rauhallinen ja esteetön. Asunnot olisivat pääasiassa kaksioita, mutta muutama yksiökin tulisi varata yksineläjille.

Opinnäytetyötä tehdessäni minulle selvisi, kuinka hankala ja monimutkainen espanjalainen byrokratia on. Yritystä perustaessa kannattaa ottaa yhteyttä asiantuntijatoimistoon, joka huolehtii tarvittavien toimenpiteiden tekemisestä. Yhtiömuodoksi valitsisin *autonomon* (yksityinen elinkeinon harjoittaja), koska se on kaikkein yksinkertaisin ja helpoin tapa toimia. Mikäli perustaisiin perheyrittäjien yhtiömuodoksi tulisi S.L eli *Sociedad de Responsabilidad Limitada*, joka on yleisin Espanjassa käytetty yhtiömuoto. Aloittaisin liiketoimintani vuokraamalla tilat Las Palmasissa toimivasta hotellista tai rakennuksesta, joka on toiminut huoneistohotellina. Huoneissa tulisi olla minikeittiö valmiina sekä siistit saniteettitilat.

Eläkeläisen näkökulmasta Suomalainen senioritalo Las Palmasissa olisi oivallinen vaihtoehto. Asukkaiden ei tarvitsisi murehtia vuokra-, sähkö- ja kaasusopimuksista espanjalaisten kanssa, vaan he voisivat ostaa koko paketin valmiina suomalaiselta

yrittäjältä. He voisivat solmia koko paketin lisäpalveluineen jo Suomessa ja suomen kielellä. Sosiaali- ja terveysministeriön virallisella määritelmällä palveluasumisesta ja laitoshoidosta sekä näiden yhtenäistämisestä tulee olemaan ratkaiseva merkitys eläkeläisille, kunnille ja yrittäjille.

Suomen valtiovalta ja EU tulevat ratkaisemaan pienituloisten eläkeläisten mahdollisuudet asua palvelu- ja senioritaloissa toisessa EU-maassa. Tuleeko Kela tulevaisuudessa tukemaan eläkeläisten asumista ulkomailla olevissa palvelutaloissa sekä tulevatko kunnat saamaan valtionapua ulkomaille sijoittuneiden eläkeläisten palveluasumiseen? Muutetaanko valtion eläkettä saavien ulkomailla asuvien eläkeläisten verotusjärjestelmää EU:n suositusten mukaisesti, jotta heidän ei tarvitsisi vaihtaa verotuspaikkaansa Espanjaan? Työkyvyttömyyseläkettä nauttivien suomalaisten kannattaisi muuttaa pysyvästi Espanjaan, koska heidän ei tarvitsisi maksaa eläkkeestä veroa lainkaan.

LÄHTEET

- Aisla, Tiina 2008. *Vapaata pudotusta*. Sara 11/2008, 125 – 126. Salo, Maisa 2004. *Vanhuksia ei laitoksiin vaan palvelutaloihin. Kunnat säästävät, kun Kela maksaa palvelutalojen asiakkaille*. SOCIUS Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti verkossa. 4/2004. http://www.stm.fi/Resource.phx/socius/socius-42004/sivu4.htx?locale=fi_FI
- Andersson, Sirpa 2007. *Palveluasuntoja ikäihmisille. Palveluasumisen nykytilanne ja tuleva tarve* [pdf-dokumentti]. Helsinki: Stakes [viitattu 8.12.2008]. Saatavissa <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=75968&lan=sv.pdf>
- Asunnonvuokrauslaki, Espanja (Ley 29/1994) [viitattu 12.12.2008] Saatavissa http://noticias.juridicas.com/base_datos/Privado/129-1994.html
- Eduskunta [online, viitattu 4.12.2008]. Saatavilla muodossa: http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_603_2002_p.shtml
- Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry [viitattu 11.11.2008]. Saatavilla muodossa: http://www.elakkeensaajat.fi/elakepolitiikka/elakkeensaajan_toimeentuloturvaa
- EU asetus 1408/71.[viitattu 5.12.2008]. Saatavissa <http://europa.eu/scadplus/leg/fi/cha/c10516.htm>
- Hobbs, Guy 2005. *Live & Work in Spain*. Oxford, England: Vocation Work.
- Hobbs, Guy 2004. *Starting a business in Spain*. Oxford, England: Vocation Work.
- Holopainen, Tuulikki & Levonen, Anna-Liisa 2001, *Yrityksen perustajan opas*. Helsinki: Edita.
- Invalidi Liitto ry [online, viitattu 13.11.2008]. Saatavilla muodossa: <http://inport2.invalidiliitto.fi/esteettomyys/jalankulku.html>
- Kansaneläkelaitos, Kela [online viitattu 14.4.2008]. Saatavilla muodossa: <http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/291007094908HS?OpenDocument>
- Kansaneläkelaki 11.5.2007/568. [viitattu 14.4.2008]. Saatavissa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070568>
- Konsulaatti [online, 12.1.2008]. Saatavilla muodossa: <http://www.finlandia.es/public/default.aspx?nodeid=36829&contentlan=1&culture=fi->
- Korkein hallinto-oikeus, KHO: 2004:106 [viitattu 6.12.2008]. Saatavissa <http://www.kho.fi/paatokset/29207.htm>

- Lindroos, Jan-Erik & Lohivesi, Kari 2004. *Onnistu strategiassa*. Helsinki: WSOY
- Lyytinen, Jaakko & Piha, Kirsi 2004. *Yritä edes: 32 syytä ryhtyä yrittäjäksi*, Helsinki: Talentum.
- Muilu, Elias 13.1.2008 (henkilökohtainen tiedonanto [viitattu 14.1.2008]).
Diakoniapappi Canarian suomalainen evankelis-luterilainen seurakunta
- Nevitt, Raija 28.1.2008 (henkilökohtainen tiedonanto [viitattu 30.1.2008]). Konsuli Suomen suurlähetystö, Las Palmas, Gran Canaria
- Pajunen, Rita 15.1.2008 (henkilökohtainen tiedonanto [viitattu 16.1.2008]).
Kiinteistövälittäjä, Inmomax, Gran Canaria; tulkki, InterClinic, Las Palmas, Gran Canaria
- Perhekoti Helena [online, viitattu 23.11.2008]. Saatavilla muodossa:
<http://www.perhekotihelena.com/index.php>
- Perustuslaki 11.6.1999/731. [viitattu 8.12.2008] Saatavissa
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Puhelinkauppa.com [viitattu 24.11.2008]). Saatavilla muodossa:
<http://puhelinkauppa.com/section.php?xSec=235&jssCart=830cc023e996b99e6d9788010055a850>
- Räsänen, Heikki 2007. *Harrastajayrittäjät Espanjassa*. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Liiketalous ja ICT.
- Sinun Eurooppasi [5.12.2008]: Saatavilla muodossa:
<http://ec.europa.eu/youreurope/nav/fi/citizens/living/social-security/index.html>
- Sonkin, Leif; Petäkoski-Hult, Tuula; Rönkä, Kimmo & Södergård, Hans 1999. *Ikääntyvä Suomi uudelle vuositukselle, Seniori 2000* [pdf-dokumentti]. Helsinki: Sitra [viitattu 9.12.2008]. Saatavissa
<http://www.sitra.fi/Julkaisut/sitra233.pdf>
- Sorsa, Kaisa & Sánchez, Carolina Bona 2004. *Timeshare-liiketoiminnan perusteet*. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 15. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710. [viitattu 12.1.2008]. Saatavissa
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710>
- Sosiaali- ja terveysministeriö [online, viitattu 12.1.2008]. Saatavilla muodossa:
<http://www.stm.fi/Resource.phx/vastt/sospa/shvan/vanhasuminen>

- Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijaorg. Stakes [viitattu 8.12.2008]. Saatavilla muodossa:<http://www.stakes.fi/FI/aiheet/ikaantyneet/tilastot.htm?KwPath=Tilastot&TextSize=m>
- Soveltamislaki 1573/1993. [viitattu 14.4.2008]. Saatavissa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19931573>
- Suomen Ensiapupalvelu [viitattu 24.11.2008]. Saatavilla muodossa: <http://www.ensiapupalvelu.fi/sivu/laakekello>
- Suomen Yrittäjät [viitattu 24.4.2008]. Saatavilla muodossa: http://www.yrittajat.fi/sy/home.nsf/www/liiketoiminta_espanja
- Suomi-Kerho [online, viitattu 12.1.2008]. Saatavilla muodossa: <http://suomikerho.net/>
- Tuominen, Esa 2004. *Palvelutalo on muutakin kuin seinät*. SOCIUS Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti verkossa. SOCIUS Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti verkossa. 4/2004. http://www.stm.fi/Resource.phx/socius/socius-42004/sivu5.htx?locale=fi_FI
- Varho, Liisa 8.1.2008 (henkilökohtainen tiedonanto [viitattu 10.1.2008]). Surakuntasiihteri, Canarian suomalainen evankelis-luterilainen seurakunta
- Wiik, Maarit; Koskela, Tuomas & Kilappa, Janne 2007. *Elsa-esteettömyysohjelma* [pdf-dokumentti]. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö [viitattu 20.11.2008]. Saatavissa http://www.elsa.fi/luovutus/Elsa_arviointi%207_2007.pdf
- Verkkokauppa La Rue [viitattu 24.11.2008]). Saatavilla muodossa: <http://www.larue.fi/mimas-lite-p-321.html>
- Väänänen, Marjasinikka 2005. *Työ vanhusten parissa sekä kuluttavaa että antoisaa. Laitospaikoista palveluasuntoihin*. SOCIUS Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti verkossa. 6/2005. http://www.stm.fi/Resource.phx/socius/socius-62005/sivu5.htx?locale=fi_FI
- Westerdahl, Katia 2008. *Vuokraajan opas Espanjassa Se alquila2*. Fuengirola, Espanja: Olékustannus.
- Özler & Keppainen 2005. *Senioritalo ikääntyneen asumisvaihtoehtona* [pdf-dokumentti]. Helsinki: Ympäristöministeriö [viitattu 9.12.2008]. Saatavissa <http://www.environment.fi/download.asp?contentid=47810&lan=fi>

LIITE 1

Kysely palveluasumisen suunnittelemiseksi suomalaisille Gran Canarialla

Tällä kyselyllä kartoitetaan suomalaisten palveluasumisen tarvetta ja toiveita Gran Canarialla.

Kartoituksen tekee **Johanna Vaalikivi-Lindholm**, joka tekee aiheesta opinnäytetyön. Lisätietoja puhelimella **636 879 335**.

Kaikkien vastaajien kesken arvotaan palkintoja. Pääpalkinto on Viking Linen risteilylahjakortti, joka postitetaan vastaajan Suomen osoitteeseen.

Kaikki tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Voit vastata myös nimettömänä, mutta jätä silloin yhteystietosi kartoituksen tekijälle osallistuaksesi arvontaan.

Rengasta sopivin vaihtoehto!

Olen

- mies
- nainen
- alle 60
- 60-64
- 65-69
- 70-74
- 75-79
- 80
- eläkeläinen
- jään eläkkeelle ___ vuoden kuluttua

Asun Gran Canarialla

- yksin
- toisen kanssa
- alle 1 kk
- talvikauden, ___ kk
- koko vuoden, käyn Suomessa vain lomalla

Haluaisin asua Gran Canarialla

- yksin
- toisen kanssa
- alle 1 kk
- talvikauden, ___ kk
- koko vuoden, käydä Suomessa vain lomalla

Kiinnostus palveluasumiseen

- En ole kiinnostunut palveluasumisesta. - *Kiitos vastauksesta, tässä kaikki. Osallistut kuitenkin arvontaan antamalla yhteystietosi!*
- *Jos olet kiinnostunut, jatka seuraavalle sivulle*

Palvelujentarve

Olen kiinnostunut

- palveluasumisesta ehkä _____ vuoden kuluttua
 - palveluasumisesta vaikka heti
 - palveluasunnosta, jossa voin erikseen ostaa lisäpalveluja
 - palveluasunnosta, johon sisältyvät
 - siivous
 - vaatehuolto
 - ruokahuolto
 - terveydenhuolto/hoitoon ohjaaminen
 - tarvitsemani pitkäaikaissairauden tai liikuntarajoitteisuuden vaatimat erityistarpeeni, millaiset?
-
-

- päivystys 24h
 - tulkkipalvelut
 - muita palveluja, millaisia?
-
-

Toiveet asunnon suhteen

- asunnon pinta-ala _____
 - asunto Las Palmasissa
 - asunto Playa del Inglésissä, yleensä etelän rannoilla
 - vuorilla
 - muita toivomuksia, tai ehdotuksia, millaisia?
-
-

Rahoitus

- olen valmis maksamaan vuokraa _____ €/kk
- olen valmis maksamaan koko palvelupaketista (asunto ja em. palvelut) yhteensä _____ €/kk

Muita toivomuksia

Kiitos osallistumisesta!

Vastaajan nimi ja osoite Suomessa
